

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut politologických studií

Katedra politologie

Bakalářská práce

2023

Jan Cícha

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut politologických studií

Katedra politologie

**Pravicový extremismus v kontextu německých
Buršáckých spolků.**

Bakalářská práce

Autor práce: Jan Cícha

Studijní program: Politologie a mezinárodní vztahy

Vedoucí práce: Mgr. Jan Charvát, M.A., Ph.D.

Rok obhajoby: 2023

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne ... 3.1.2023

Jan Cícha

Bibliografický záznam

CÍCHA, Jan. Pravicový extremismus v kontextu německých Buršáckých spolků. Praha, 2023. 71 s., Bakalářská práce (Bc). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut Politologie.

Katedra Politologie. Vedoucí bakalářské práce Mgr. Jan Charvát, M.A., Ph.D.

Rozsah práce: 142 325 znaků

Abstrakt

Předpokládaný cíl této práce je podrobné zmapování primárně současné podoby Buršáckých spolků. Ve své práci se budu snažit popsat jejich fungování, jejich dnešní podobu a zejména jejich politické myšlení, které je dnes tak kontroverzní. V této práci bych chtěl zodpovědět otázky: Kde na spektru politického myšlení se dnes nachází německé Burschenschafty? Vykazují dnešní Burschenschafty známky pravicového extremismu? Dále očekávám, že se v této práci lehce přiblížím komparaci dnešních Burschenschaftů s historickými Burschenschafty zlomové časové periody přelomu 19. a 20. století, kdy se v těchto spolcích tvořil a později eskaloval pravicový extremismus s velkým důrazem na antisemitismus a německý nacionalismus.

Abstract

The estimated objective of this work is to depict in detail primarily the current state of the Burschenschaft. In my work I would like to describe their functioning, their current state and mainly their current political views, which is up to now so controversial. In this work I would like to find answers to these questions: Where on the spectrum of political thinking can be the Burschenschaft located? Does the current Burschenschaft show any signs of right-wing extremism? Further off I assume I will come close to a comparison of the current and the historical Burschenschaft of the important period of the turn of the 19th and 20th century, which was the stage when the right-wing extremism started to form and then escalated into the phase where it has put a great stress on antisemitism and German nationalism.

Klíčová slova

Pravicový extremismus, Buršácký spolek, Německo, studentské spolky, ideologie

Keywords

Right-wing extremism, Burschenschaft, Germany, fraternity, ideology

Title

Right-wing extremism in the context of the German Burschenschaft

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval panu Mgr. Janu Charvátovi, M.A., Ph.D za vedení této práce

Obsah

Obsah	1
Úvod.....	3
Metodologie	5
Literatura.....	7
1. Pravicový extremismus.....	8
1.1 Extremismus.....	8
1.2 Nacionalismus.....	11
1.3 Nativismus	13
1.4 Rasismus	14
1.5 Neonacismus	16
1.6 Neofašismus.....	17
1.7 Autoritářství	18
1.8 Populismus.....	20
2 Operacionalizace.....	21
3 Buršácké spolky v Německu.....	23
3.1 Historie Buršáckých spolků	24
3.1.1 Vznik Buršáckých spolků a jejich počáteční vývoj.....	24
3.1.2 Události na hradě Wartburg 1817	26
3.1.3 19. století, radikalizace a židovská otázka	27
3.1.4 Spolupráce s nacionálním socialismem.....	29
3.1.5 Zákaz.....	30
4 Současné Buršácké spolky v Německu	32
4.1 Problematika uzavřenosti německých Buršáckých spolků	33
4.2 Prostředí Buršáckých spolků.....	33
4.3 Zpráva německého zemského sněmu.....	35
4.4 Ideologie Buršáckých spolků	37
4.4.1 Význam tradice Buršáckých spolků.....	39
4.4.2 Völkisches Denken.....	40
4.4.3 Anti-establishment	42
4.4.4 Buršácké spolky a Neue Rechte	43
4.5 Vazby na politické strany a hnutí.....	44

4.5.1 Buršácké spolky a AfD	45
4.5.2 Junge Alternative	46
4.6 Deutsche Burschenschaft	47
4.6.1 Junge Freiheit	48
4.6.2 Politika nabírání nových členů	49
4.7 Rasové útoky členy Burschenschaftů	53
4.8 Vztah k ženám a sexuálním menšinám	55
Závěr	58
Literatura	60
Teze bakalářské práce	67

Úvod

Tato práce bude pojednávat o Buršáckých spolcích (jedněch z mnoha německých studentských uskupení) v Německu a o roli pravicového extremismu v nich. Důležitost této práce spočívá v nedostatku literatury na současnou podobu Buršáckých spolků a zároveň v jejich historickém kontextu a spojitosti s nacistickým režimem, o kterém je ještě zmínka v samostatné kapitole. Práce by svým vznikem tak mohla přispět k porozumění těchto specifických studentských sdružení, které významně ovlivňují formování německé akademické mládeže, ještě s přihlédnutím na jejich významnou historickou roli. V současnosti Buršácké spolky v Německu opět přitahují pozornost tamějších médií.

V této práci bych chtěl nahlédnout do současného politického myšlení uvnitř Buršáckých spolků. Cílem této práce je zmapování světonázoru a politického myšlení Buršáckých spolků a zejména zjistit, zda se v dnešních Buršáckých spolcích vyskytují prvky, které se slučují s ideologií pravicového extremismu. Na konci práce bych chtěl najít odpovědi na tuto výzkumnou otázku: *Vykazují dnešní Buršácké spolky známky pravicového extremismu? Za hlavní výzkumnou otázkou jsou v práci kladeny další podotázky: Jaká část německých Buršáckých spolků vykazuje prvky pravicového extremismu? Kde na spektru politického myšlení se dnešní německé Buršácké spolky nachází?* Na hlavní výzkumnou otázku tato práce odpoví identifikací takového myšlení, které se slučuje s ideologií pravicového extremismu, uvnitř Buršáckých spolků. Hlavním účelem této práce je nalezení a popis prvků pravicového extremismu uvnitř současných německých Buršáckých spolků. Práce skrze kvalitativní deskriptivní analýzu popíše, jaké prvky pravicového extremismu se v Buršáckých spolcích vyskytují a případně v jakých částech spolků. Na začátku práce je uvedena definice pravicového extremismu, podle níž jsou pak jednotlivé prvky myšlení uvnitř Buršáckých spolků vyhodnoceny, zda se slučují s pravicovým extremismem.

Na první podotázku pak odpoví lokalizací pravicového extremismu v těchto spolcích¹. Na druhou podotázku odpoví lokalizací pravicového extremismu a stručnou ideologickou charakterizací zbylého prostředí německých Buršáckých spolků a také jejich rozdělením a ukotvením na myšlenkové škále.

¹ Lokalizací je myšleno určení, v jaké části spolků se ideologie pravicového extremismu projevuje.

Co se týká geografického ohraničení tématu, Buršácké spolky vznikly v Německu a drtivá většina těchto spolků, které se jinak vyskytují například v Chile, Rakousku a jiných státech, se nachází právě v Německu. Rakouské Buršácké spolky jsou avšak zmapované daleko více a literatura², která pojednává například i o pravicovém extremismu uvnitř rakouských Buršáckých spolků je daleko rozsáhlejší než ta zaměřená na spolky německé. Německé Buršácké spolky jsou dobře popsány v určitých historických periodách, ale literatura zabývající se těmi dnešními zaostává.

Časově jsem téma vymezil na současnost a bližší minulost (zhruba od roku 2000). Toto časové rozpětí jsem určil na základě literatury, která se problematikou zabývá. V této práci se chci zabývat spolky současnými a literaturou, která o nich a jejich politickém myšlení píše vzniká zhruba od roku 2000. Před tímto rokem se literatura zabývá především Buršáckými spolky v kontextu měnícího se politického systému Německa po rozpadu Sovětského svazu. Rozsah tohoto období je pak založen na množství literatury, kterou je možné použít k této práci.

Téma pravicového extremismu je pevně spjata s Německem a jeho historií obecně. Německé Buršácké spolky se na této temné historii do značné míry podílely a dodnes je jejich politické myšlení pro veřejnost poněkud kontroverzní. I v současnosti se Buršácké spolky v Německu nachází pod drobnohledem tamních médií. Podle nich tyto spolky často překračují meze konzervativismu a hranici pravicového extremismu. Zaznívá také kritika, která Burschenschaftly označuje za společensky včerejší a že jejich členové obhajují již dávno přežitá tradice a hodnoty a nejsou schopni svůj pohled na svět ve své zatvrzelosti změnit. Vzhledem k těmto poznatkům je potřeba se také v části mé práce zaměřit na historický vznik Burschenschaftů, tehdy vzniklé hodnoty a na to, jak jsou tyto hodnoty zakořeněny v současných Buršáckých spolcích. Abychom se mohli zabývat dnešní podobou německých Buršáckých spolků a dále jejich současnou politickou mentalitou, je potřeba zohlednit minulost, tradici a uvědomit si důvod a

² WEIDINGER, Bernhard. 6. VÖlkISCHE STUdEnTEnVERBIndUngEn Und RECHTSEXTREMISMUS In ÖSTERREICH. *www. gruene. at*, 2016, 77

SCHARSACH, Hans-Henning. *Stille Machtergreifung: Hofer, Strache und die Burschenschaften*. Verlag Kremayr & Scheriau, 2017.

SCHIEDEL, Heribert; TRÖGER, Martin. „Durch Reinheit zur Einheit“. Zum deutschnationalen Korporationswesen in Österreich. *Siegfrieds Köpfe. Rechtsextremismus, Rassismus und Antisemitismus an der Universität, Wien (Context XXI, Nr. 7–8/2001)*, 2001, 27-39.

okolnosti jejich vzniku. Události, týkající se vzniku Buršáckých spolků nebo jejich činnosti v německém nacistickém režimu, je potřeba zmínit, neboť z dnešní perspektivy si lze všimnout, že některé hodnoty se nezměnily, jiné byly pouze pozměněny. Najdeme i případy, kdy se jedinci z Buršáckých spolků dopouští historického revizionismu v kontextu 2. světové války. Historii v jedné z kapitol krátce shrnu a tím zasadím téma i do historického kontextu.

Zpočátku je také nutno charakterizovat Buršácké spolky a odlišit je od spolků ostatních. Vedle Buršáckých spolků existuje mnoho dalších studentských sdružení: landsmannschafty, konfesionální spolky, tělocvičné, pěvní či lovecké spolky. Mnoho studentských spolků má společné rituály. Mohli bychom najít celou řadu podobností mezi Burschenschafty a Korpsy (studentskými spolky s tradicí šermu a nošení barevných šerp), což je také dáno historií. Buršácké spolky jsou ale známy pro svou politickou angažovanost, mužské zastoupení a jiné vlastnosti. Blíže Buršácké spolky specifikuji v kapitole o Buršáckých spolcích.

Metodologie

Vzhledem ke zjevné neprobádanosti problematiky ideologie současných Buršáckých spolků v Německu a jejich vztahu k pravicovému extremismu jsem se při výběru výzkumného procesu rozhodl používat kvalitativní výzkum pro hlubší proniknutí do tématu a jeho porozumění. Toto rozhodnutí bylo také do jisté míry dáno chybějícími (lépe řečeno neexistujícími) daty, o která bych se mohl opřít a na základě nich zahájit kvantitativní výzkum. Přesto se o kvantifikaci a zmapování pole Buršáckých spolků ve vztahu k pravicovému extremismu práce pokusí a přinejmenším určí, v jaké části se prvky pravicového extremismu vyskytují.

Ve své práci chci vyzkoumat, zda se v Buršáckých spolcích vyskytují prvky pravicového extremismu, které prvky se v nich vyskytují a kde (v jaké části spolků) se tyto prvky vyskytují. V důsledku ve své práci použiji zejména deskriptivní analytickou metodu výzkumu. Zaměřím se na různé aspekty současných německých Buršáckých spolků, skrze které se dá do jejich politického myšlení nahlédnout. Skrze analýzu bych chtěl pochopit a vysvětlit sledované jevy a zasadit je do obecného současného kontextu a určit, zda se shodují s ideologií pravicového extremismu. Prostředkem k nalezení

odpovědi na mnou kladenou výzkumnou otázku je zjistit co nejvíce případů projevu pravicového extremismu ze strany Buršáckých spolků.

Zároveň budu ve své práci do jisté míry využívat vztahovou analýzu. Buršácké spolky se totiž dělí do určitých hierarchických zastřešujících uskupení, ve kterých na sebe spolky vzájemně působí a ovlivňují se. Samotné členství ve specifických zastřešujících organizacích má vypovídající hodnotu. Zastřešující organizace zároveň ovlivňuje některé aspekty fungování a myšlení v Buršáckých spolcích.

Součástí této práce je i definice či nějaké ohraničení ideologie pravicového extremismu a následně kapitola o operacionalizaci, ve které vysvětlím, co v budou v Buršáckých spolcích hledat. Do techniky mého kvalitativního výzkumu spadá sběr údajů, které tyto projevy pravicového extremismu potvrzují. Pro psaní práce využívám literaturu, rozhovory, události, svědectví, rozbory textů pocházejících z Buršáckých spolků, jejich dokumenty a zprávy o nich. To vše prostřednictvím internetu. V případě drtivé většiny textů se totiž jedná o zahraniční literaturu. Součástí zmapování politického myšlení uvnitř Buršáckých spolků je zdůraznění jejich ideologických rozdílů. Co do množství sbíraných zdrojů se snažím o co největší rozpětí. Odborná literatura tuto problematiku popisuje málokdy, proto se budu snažit najít co největší množství hodnotných a relevantních informací pro přínosnost mé práce. Po sběru dat následuje jejich vytřídění. Pak se práce zabývá interpretací zkoumaných údajů a zasazení do kontextu.

Očekává se, že v odpovědi na výzkumnou otázku bude práce schopna identifikovat, která část ideologického spektra Buršáckých spolků prvky pravicového extremismu jeví a která ne. Abych se dobral takové odpovědi, použiji i komparativní metodu a budu se snažit rozeznat a zdůraznit rozdíly mezi jednotlivými částmi/spolky.

Výsledkem této práce bude tedy konkrétní poukázání na určité aspekty politického myšlení Buršáckých spolků a jejich případná shoda s pravicovým extremismem. Tímto způsobem se budu snažit dokázat jeho výskyt v Buršáckých spolcích a dále jeho zařazení do konkrétní části buršáckého spektra. Během studia problematiky politického myšlení Buršáckých spolků jsem totiž narazil na podobný problém, na který narazil Cas Mudde ve své práci "Right-Wing Extremism Analyzed: A Comparative Analysis of the Ideologies of Three Alleged Right Wing Extremist Parties". (Mudde 1995, 208) Stejně jako u pravicově extremistických stran tak i u Buršáckých

spolků se vyskytuje společný fenomén. Tyto organizace se navenek prezentují odlišně, než jaká je jejich skutečná povaha. V tomto případě je tedy kvalitativní analýza jednoznačnou volbou pro výzkum spolků, neboť díky ní můžeme lépe nahlédnout do Buršáckých spolků.

Literatura

V části o pravicovém extremismu jsem čerpal výhradně z odborných knih a odborných článků, které pojednávají o pravicovém extremismu. Tuto kapitolu jsem pak doplnil o vyjádření německého ministerstva vnitra, které se k této problematice vyjadřuje, pro doplnění celkového obrazu o perspektivu německé ústavy.

Většina mé práce pak pojednává o fungování Buršáckých spolků, o jejich současném ideologickém ukotvení atd. V této části práce jsem se snažil čerpat co nejvíce z odborné literatury. Zde jsem narazil na problém nedostatku literatury. Ačkoli téma Buršáckých spolků není pro vědce neznámé, primárně je zkoumána doba vzniku a období 19. století a první poloviny 20. století. Z nejposlednější historické periody je to pak přechod z totality do demokracie. Já se ve své práci zaměřuji na současné období, a proto jsem se snažil o co nejaktuálnější výběr literatury. Ovšem tím, že současné Buršácké spolky nejsou politology příliš probádány, musel jsem se obrátit mimo jiné na výhradně německou žurnalistiku. Ta nabízí rozhovory nebo veřejné kauzy Buršáků v souvislostech. Díky německé žurnalistice jsem se pak mohl zmínit o událostech aktuálních, například z poloviny roku (2021). Zároveň jsem díky tomuto druhu literatury mohl nahlédnout pod povrch Buršáckých spolků.

Ve své práci se hodně odkazují na články a odbornou literaturu od autorky Dr. Alexandry Kurth. Ta se dlouhodobě zajímá o Buršácké spolky a jako jedna z mála se věnuje jejich současné podobě. Její práce mi pak posloužila jako primární i sekundární zdroj informací.

1. Pravicový extremismus

V této kapitole se zaměřím na koncept pravicového extremismu. Co se týká zdrojů, snažil jsem se vybírat co nejaktuálnější práce a autory, kteří se na toto téma (obzvláště v západní Evropě) zaměřují. V kapitole nejprve shrnu, co je extremismus, a dále, čím se vyznačuje pravicový extremismus. Jeho jednotlivé prvky seřadím do podkapitol. Podkapitoly se zabývají jednotlivými aspekty pravicového extremismu. Ty jsem vybíral podle odborné literatury, která se zabývá definicí a konceptualizací pravicového extremismu. Nakonec tuto kapitolu využiji k vyhodnocení a zodpovězení výzkumné otázky.

1.1 Extremismus

Extremismus je v zásadě vymezován jako antiteze demokratického ústavního státu. Jeho charakteristickými rysy jsou odmítání pluralismu, parlamentních procedur a svobody médií, přičemž občanská demokracie je považována za nemorální, dekadentní, úpadkovou, nehospodárnou a zkorumpovanou. Miroslav Mareš popisuje pravicový extremismus jako jednu z forem politického extremismu (vedle komunismu a anarchismu). Jeho hlavním atributem je podle Mareše negace principu fundamentální lidské rovnosti. (Mareš 2013, 528)

Všechny varianty extremismu negují pluralitu zájmů a s tím spojený systém více politických stran a právo na opozici. (Jesse E. 2012, 80)

Podle německého ministerstva vnitra jsou extremistické aktivity ty, které vzdorují německému demokratickému ústavnímu pořádku a jeho základním hodnotám, normám a pravidlům a snaží se svrhnout německý liberálně demokratický systém a nahradit ho systémem, který by byl v souladu s idejemi dané skupiny. Extremisté často schvalují a praktikují násilí k dosažení jejich cílů. Extremisté neuznávají základní lidská práva. Také neuznávají suverenitu lidu a nezávislost soudů. (BMI 2022, 1)

Politický extremismus je v zásadě postoj, který se obecně odchyluje od ustálených a současně ustanovených standardů. Vůči ostatním názorům je netolerantní a odmítá kompromisy. Pravicový extremismus zahrnuje politické entity, které se snaží o ustanovení rasově, etnicky a kulturně uniformní komunitu. Typické atributy pravicového extremismu jsou tyto: Autoritářství, hierarchie, systematickosti, tradicionalismus,

nacionalismus a apel na službu (jako službu vlasti, ke které jsou zavázáni.) Pravicoví extrémisté se také cítí být nositeli pravdy. Svě okolí vnímají v jednoduchém rozdělení na přátele a nepřátele („Freund-Feind-Denken“), přičemž jejich hlavním nepřítelem je stávající politický režim (demokracii a její reprezentanty), a všechny národnostní, náboženské a jiné menšiny a cizince. Ve svých komunitách se často mezi sebou členové pravicově extremistických hnutí označují za druhy („Kameraden“), zatímco všechny ostatní označují za „parazity“ a „píjaviče“. (Novotný 2009, 593)

Jan Charvát na základě definice fašistické ideologie od Pieara Ignaziho dělí pravicový extremismus na neonacismus, neofašismus a extrémní nacionalismus. (Charvát J. 2004, 59)

Podle Miller-Idriss krajní pravice obvykle zpochybňuje normy, hodnoty a přesvědčení, na kterých stojí demokracie. Naopak se přiklání k autoritářství, zpochybňuje svobodné a spravedlivé volby a systém brzd a protivah. Neuznávají svobodu tisku, náboženství, slova a shromažďování. Výsledkem těchto anti-demokratických a anti-egalitářských názorů je řešení skrze autoritářství, etnické čištění nebo ustanovení separátních etnických států či enkláv dle rasových či etnických linií. Krajní pravice je obvykle spojena s prosazováním myšlenky existenciálního ohrožení dominantní skupiny obyvatelstva a používá emoční apel na ochranu a uchování státu. Promuje heroické skutky pro znovuoobnovení posvátného národního prostoru. (Miller-Idriss 2021, 1)

Radikalismus a extremismus se často zaměňují, ačkoli rozdíly mezi nimi jsou nepřehlédnutelné. Liší se hlavně v jejich pohledu a vztahu k západní demokracii. Extremismus je anti-demokratický. S demokracií nesdílí víru ve svrchovaný lid a jeho možnost volby (jedna osoba, jeden hlas). Radikalismus je v opozici proti liberální demokracii. Radikalismus akceptuje procedurální demokracii, extremismus ne. (Mudde C. 2010, 1168)

Podle R. Koselleck a G. Sartoriho je extremismus ideologie, kterou podporují hnutí s anti-establishmentovou pozicí a která chápou politiku spíše jako boj o moc než jako svobodnou soutěž názorů, které vycházejí z různých zájmů a které se snaží dosáhnout veřejné podpory k dosažení obecného dobra. Extremismus se nachází na hraně společnosti a do jejího středu se snaží proniknout vytvářením strachu z nepřátel uvnitř a vně společnosti. Spoluobčany a cizince se snaží rozdělit na přátele a nepřátele. Pro extremisty je nepřijatelná pluralita názorů a alternativní způsoby života. Extremisté

nejdou schopni tolerance a kompromisu. Mají sklony k agresivní bojovnosti, nezděhají se použít násilí a kriminální činnost ve své cestě za ziskem a udržením politické moci. Na společenské úrovni jsou extremistická hnutí autoritářská a v čele státu extremističtí vládcí sklouzávají k totalitě. Extremisté se snaží o zničení diverzity uvnitř společnosti a místo ní nastavit zevrubnou homogenitu. Extremisté vyzdvihují násilí jako mechanismus, kterým řeší spory, odmítají konstituční stát, demokratický systém postaven na vůli většiny, právní stát a lidská práva obecně. (Bötticher 2017, 74)

Astrid Bötticher definovala deset zásadních rozdílů mezi radikalismem a extremismem, společensko-politickými silami, které existují na hraně liberální demokracie:

1. Radikální hnutí mají tendenci používat politické násilí pragmaticky a na selektivní bázi, zatímco extremistická hnutí považují násilí proti jejich nepřítelům za legitimní formu politické akce. Extremistická hnutí také často podporují extrémní formy masového násilí jako součást jejich politického kréda.
2. Oba „-ismy“ se ve svém narativu soustředí na to, co se nachází za přítomností. V případě extremismu je to silný palingenetický element; radikalismus vyhlíží spíše zlatou budoucnost pro všechny, než že by se snažila o návrat k údajné zlaté minulosti, pro ty, kdo sdílí stejnou politickou víru.
3. Extremismus je z principu anti-demokratický. Jeho záměrem je zbavit se ústavní demokracie a právního státu. Radikalismus je emancipační a sám o sobě není anti-demokratický. Extremistická hnutí nemohou být integrována do liberálně demokratických společností kvůli jejich intoleranci k jiným ideologiím, než jaké jsou ty jejich. Demokracie dokáže žít s radikalismem, ale nedokáže žít s nekompromisními a agresivními militantními extremisty.
4. Extremisté otevřeně konfrontují myšlenku univerzálních lidských práv a instituce, které slouží k jejich ochraně. Radikalismus není v opozici vůči lidským právům. Historicky se radikálové snažili spíše o jejich rozšíření i na neprivilegované.
5. Extremismus chce zamezit otevřenou soutěž ideí. Radikálové, kteří obhajují jiný směr akce oproti statusu quo, nevyžadují uzavření otevřených společností a zničení jejich vnitřní diversity tak, jak to chtějí extremisté. Oproti radikalismu, extremismus je extrémní jak ve svém cíli, tak prostředky, kterými jej chtějí dosáhnout.

6. Radikalismus se v rebelistické opozici staví proti establishmentu. Extremismus se ale staví do opozice nejen oproti establishmentu, ale také proti všem, kdo neuznávají jejich dogmatický recept přeměny společnosti.
7. V početním oslabení se radikálové stahují z mainstreamové společnosti do formy neústupného izolacionismu / nicheovské kultury v koexistenci s pluralitními společnostmi a nevyhledávají přímá konflikt s mainstreamovou společností. Na druhé straně extremisté vyhledávají provokativní a agresivní intervenci proti stanovenému pořádku.
8. Extremismus je charakterizován partikulární morálkou, která je ovšem platná pouze pro jejich členy. Radikálové jsou více orientováni na universální morálku.
9. Koncept extremismu je úzce spojen s autoritářským diktátorstvím a totalitou. Historicky byl radikalismus spíše egalitářský a méně elitistický, zatímco extremisté jsou autoritářští (supremacy) odsuzující suverenitu běžné populace.
10. Radikalismus svou ideologii staví zásadně na politickém odkazu osvícenství z 18. století s jeho ideami lidského rozvoje a víru v sílu rozumu. Extremisté jsou spíše spojováni s iracionálním a fanatickým systémem víry, který je obvykle stavěn na náboženství a který si nárokuje monopol pravdy. Na jejím základě pak zastává přeměnu společnosti v souladu se zpátečnickou vizí, která oslavuje minulost. (Bötticher 2017, 75-76)

1.2 Nacionalismus

Prvním z pilířů pravicového extremismu je nacionalismus. Nacionalismus je politická doktrína, která vyzdvihuje shodu mezi politickou jednotkou a státem a kulturní jednotkou a národem. Cas Mudde, který se dlouhodobě zabývá tématem pravicového extremismu zejména na „Západě“, dále používá Kochovo rozdělení nacionalismu na dva jeho záměry: Vnitřní homogenizaci. Jen lidé, kteří k danému národu patří, mají právo žít v daném státě. Druhý aspekt tvrdí (vnější výlučnost), že je nutné, aby příslušníci daného národa žili uvnitř hranic daného státu. (Mudde C. 1995, 209)

Bastl dále doplňuje, že nacionalismus je doktrína, která vymezuje hranice jednotek s předpokladem, že tyto jednotky mají institucionální vedení (stát), jehož hlavním cílem je, aby prostor v tomto institucionálním mocenském centru obsazovali členové národní kultury (kultury, která je definuje), čímž upřesňuje touhu nacionalistů po kulturní homogenitě. (Bastl M. 2011, 209) Nacionalismus tvrdí, že by všichni lidé měli

být co nejvíce oddaní vlastnímu národu. V rámci nacionalismu je národní cítění chápáno jako upřednostňování národních zájmů na úkor zájmů jiných. Nacionalismus lze chápat jako například pojetí mezinárodního systému, nebo postoj k individuálním hodnotám jedince uvnitř národa a prosazování národních politik. Lze jej ale vnímat i jako psychologické prizma, které rozděluje společnost na “my” a “oni”. (Bastl M. 2011, 210) Nacionalismus je také idea, přesvědčení nebo princip, který kombinuje politickou myšlenku teritoriálního sebe-určení, kulturní pojetí národa jako klíčový determinant individuální identity a také morální hledisko, které omlouvá činy vykonané pro ochranu národa před ostatními.(Barrington L.W. 1997, 713) Barrington nakonec uvádí obecnou definici nacionalismu takto: Nacionalismus je snaha (skrze činy nebo argumenty) o soubor práv pro sebe-určené členy národa, které zahrnují přinejmenším autonomii a suverenitu jejich území. Pro nacionalisty platí dvě pravidla. 1) Alespoň přibližně definují teritoriální hranice, na které má národ právo uplatnit svou kontrolu. 2) Zároveň také stanovují pravidla, která určují, zda jedinec patří či nepatří do daného národa. Tato pravidla jsou určována samotnými členy onoho kolektivu. V kontextu tohoto narativu jsou pak schopni rozdělit společnost na “my” (ti, kteří do národa patří) a “oni” (kterým je být součástí národa odepřeno).³ (Barrington L.W. 1997, 714)

Z výše zmíněných definic nacionalismu vyplývá, že definičními znaky nacionalismu jsou:

- Teritoriální sebeurčení národa
- Teritoriální sebeurčení národa a jeho kulturní identita jsou stěžejním morálním hlediskem
- Národní zájmy a ochranu národa jsou hodnoty upřednostňované před hodnotami jinými
- Vnitřní kulturní homogenizace
- Kulturní identita by se měla shodovat s národní identitou
- Jedinci příslušící k danému národu by měli být v jednom státě
- Častý narativ rozdělování společnosti na „my“ a „oni“

³ Často je jako součástí nacionalismu zmiňována etnicita. Etnicita jako metrika pro určení národnosti a jako součást nacionalismu se může vyskytovat, ale sama o sobě nepotvrzuje přítomnost nacionalismu. [Barrington L.W. 1997, 714]

- Pravidla příslušnosti jedince k národu (Ta jsou vytvářena samotnými členy)

1.3 Nativismus

Dalším směrem, nacionalismu myšlenkově blízkým, je nativismus. Cas Mudde ve své práci o krajní pravici zakládá její ideologické ukotvení na kombinaci nativismu, autoritářství a populismu. Nativismus je ideologie, která říká, že do dané země patří jen "rodáci". Lidé, nebo myšlenky, které nespádají pod tuto skupinu jsou pak nativisty považovány za element, který fundamentálně ohrožuje homogenitu daného národního státu. (Mudde 2010, 6) Pro hlubší pochopení termínu popisuje Kleinfeld jeho historii ve Spojených státech. Pojem "nativista" vznikl v polovině 19. století a měl popisovat Američany, kteří byli proti další demografické změně tehdejšího převážně bílého a protestantského obyvatelstva. Dnešní nativisté věří, že skutečná národní identita vyžaduje určité etnické, rasové a náboženské "kvality". Dnes se nativisté často zaměřují obzvláště na imigrační politiku jako na prostředek, kterým mohou ovlivnit národní demografické složení tak, aby se přiblížilo jejich ideálu národní identity. (Kleinfeld R. 2020, 3) Vedle etnických, rasových a náboženských kritérií lze vedle nich zařadit ještě kritérium kulturní. (Friedman N. L. 1967, 408) Nativismus se od nacionalismu liší tím, že ze své ideologie vylučuje liberální formy nacionalismu a zahrnuje rasistické i nerasistické argumenty. Nativismus tedy umožňuje vyloučení určitých skupin na základě jejich kulturního či náboženského pozadí nebo na základě jejich etnicity. (Hirth M. 2009, 157)

Nativismus ve výsledku vytváří dvě skupiny: plnohodnotní občané, kteří jsou svými vlastnostmi v souladu s myšlenkou konkrétní národní identity, a nežádoucí občané druhé kategorie, kteří nejsou v zemi nativisty vítáni. Z nativistické perspektivy pak pro občany druhé kategorie platí toto:

- Nemají právo na rovnoprávné participaci na demokracii
- Jejich výtky nemají takovou váhu jako výtky občanů první kategorie
- Jejich politické názory nesou menší váhu
- Jejich status druhořadého občana ospravedlňuje jejich přístup k neplnohodnotné službě veřejnosti ("public service")

- V důsledku jsou tyto občany vnímány jako podřadné a podle toho se k nim ostatní chovají

(Kleinfeld R. 2020, 3)

Nativismus spadá do kategorie extremismu právě z toho důvodu, že popírá přístup všem občanům k rovnoprávnosti a tím porušuje demokratické premisy. A ačkoli je nativismus spojován nejčastěji s pravicovým extremismem, na příkladu francouzské levicové strany Národní fronta lze ukázat, že se nativismus vyskytuje i na opačném konci politického spektra. (Kleinfeld R. 2020, 4)

Hlavní znaky nativismu:

- Důraz na homogenitu obyvatelstva národního státu
- Víra ve specifické etnické, rasové a náboženské (nebo i kulturní) „kvality“ národa
- Snaha o ovlivnění demografie státu
- Podobně jako nacionalismus rozděluje společnost na „my“ a „oni“
- Vytváří kategorii druhořadého občana, který nemá stejná privilegia, jako občan první kategorie
- Popírá princip rovnosti

1.4 Rasismus

Další částí pravicového extremismu je rasismus. Základním kamenem pro rasismus je „povědomí“ o existenci ras. Rasy mají tři základní body: 1) Lidstvo je tvořeno odlišnými skupinami, každá skupina má své společné specifické fyziologické rysy. 2) Tyto skupiny mají odlišný původ 3) rasové „hranice“ mají kulturní a společenský význam. (van der Valk 2003, 46) Rasismus je jev, který se liší podle času a geografického zařazení, a tak nemá jednu specifickou definici. Existuje ale obecná definice, která říká, že rasismus jsou iracionální předsudky, podle nichž jsou ostatní rasy označovány jako podřadné na základě jejich biologicko-rasových charakteristik. (van der Valk 2003, 49) Rasismus je ale více než jen myšlenka. Zahrnuje diskriminující praktiky a zanechává diskriminující efekt ve fungujících částech společnosti (instituce). Součástí rasismu

obecně je také islamofobie (strach/předsudky vůči Islámu), xenofobie (odporu a nepřátelství vůči všemu cizímu), etnocentrismus (víra v nadřazenost vlastní kultury) a antisemitismus (nepřátelství nebo předpojatost vůči Židům). Ale tyto aspekty rasismu spadají spíše do jeho specifických forem (socio-ekonomický rasismus, kulturní rasismus atd.) (van der Valk 2003, 50)

Klasická definice rasismu říká, že rasy se odlišují přírodními a dědičnými rozdíly. Cas Mudde dále odlišuje tzv. nový rasismus. Ten zase tvrdí, že národy nejsou tvořeny politikou či ekonomikou. Jsou to biologie a naše instinkty bránit svůj způsob života, tradice a zvyky před těmi, kdo nejsou členy daného národa. Nejednáme tak kvůli přesvědčení o podřadnosti cizích kultur, ale právě kvůli přiznání si jejich náležitosti k jiné kultuře. (Mudde C. 1995, 211)

Shoda mezi těmito teoriemi je právě přesvědčení o přírodních a permanentních rozdílech mezi skupinami lidí. Rozdíl je v tom, že nový rasismus klade důraz na nekompatibilitu rozdílných skupin, zatímco klasický rasismus vyzdvihuje nadřazenost domácí skupiny. Nový rasismus se také liší od toho klasického důrazem na kulturu, jakožto nejdůležitější aspekt dané skupiny, bez toho, aniž by tvrdil, že odlišná kultura/rasa je podřadnější. Jedinec je tak vázán ke své kultuře a mimo ni se nebude moci vyvíjet. Klasický rasismus se ale zaměřuje zejména na rasu. (Mudde C. 1995, 211)

Vzhledem k celkovému vývoji konceptu rasismu bude v této práci brán i s přihlédnutím k myšlenkovému směru nového rasismu, který rasismus obohacuje o tzv. kulturní rasismus. Nový rasismus, jak je výše uvedeno, neklade tolik důraz na nadřazenost jedné rasy nad druhou, nýbrž upozorňuje na nekompatibilitu dvou kultur. S ohledem na tato fakta budou v této práci do charakteristik rasismu sjednoceny oba pojmy. Pod pojem rasismus, který budu následně v průběhu práce posuzovat, spadá:

- Rasové hranice s sebou nesou i kulturní a společenský význam
- Iracionální předsudky vůči jiné rase, podle kterých jsou rasy označovány jako podřadné
- Rasy jsou posuzovány dle jejich biologicko-rasových charakteristik
- Diskriminace
- Islamofobie
- Xenofobie
- Etnocentrismus

- Antisemitismus

1.5 Neonacismus

Obecně je to forma či aktivita, která podstatným způsobem navazuje na dědictví německého nacionálního socialismu z 20. století a na režimy, které s ním spolupracovaly. Jeho historická forma (nacismus) je definována antiliberalismem, antidemokratismem, antikomunismem, principem vůdcovství, nacionalismem, rasismem a antisemitismem. Nové formy už byly schopny od jistých dogmat nacismu opustit, ovšem mají stále ideologický základ, který je pojí. V rámci krajní pravice se také rozlišuje mezi neonacismem a neofašismem. Hlavním rozdílem je neofašistický apel na národnostní homogenitu v kontrastu s neonacistickým apelem na rasovou homogenitu. Ale pojí je společná idea autoritářské vlády v homogenní společnosti. (Bastl M. 2011, 141)

Neonacisté většinou sami sebe za neonacisty neoznačují. Pro sebe používají označení národní socialisté nebo nacionalisté. Neonacismus je politické hnutí, které je v opozici k stávajícímu demokratickému režimu. Řada neonacistů také sami sebe vnímají v rámci transnacionálního neonacistického hnutí. (Bastl M. 2011, 141)

Historický nacismus se vyznačoval vůdcovským principem, rasistickým chápáním nadřazenosti árijských národů, antisemitismem a snahou o zajištění životního prostoru Lebensraum. Neonacisté se pak snaží o jakousi kombinaci historického nacismu s aktuálními strategickými a taktickými potřebami. Ustupují od apelu na nadřazenost germánských národů na nadřazenost bílých národů. Bez celosvětové autority/vůdce se snaží hnutí udržovat v rámci decentralizované struktury, tomu se také říká svobodný nacionalismus. (Mareš V. 2014, 1)

Svobodný nacionalismus pochází z německého prostředí a skládá se z menších autonomních kamarádkých spolků, které tvoří základ pro nacionální revoluci. Výhoda svobodného nacionalismu vycházela z nehierarchického a nestrukturalizovaného systému autonomních hnutí. Časem došlo k transformaci a spolky si vytvořili akční byra pro lepší koordinaci a akceschopnost a později navázali spolupráci s politickými stranami. Autonomní nacionalismus reagoval na tyto proměny a ztráty radikalizace a byl pak pokusem vrátit nacionalistická hnutí na správnou cestu. (Bastl M. 2011, 150)

Dalšími tématy, důležitými pro neonacisty, je právo a pořádek. V západní Evropě neonacisté kladou velký důraz na xenofobii. Varují před zaplavením Evropy lidmi, kteří zapříčiní pád evropské civilizace. (Bastl M. 2011, 187) Faktor, který v této práci přispěje k odlišení neonacismu a neofašismu, je historický revizionismus v kontextu období druhé světové války. Na ten práce poukazuje ve výzkumné části.

Hlavními znaky neonacismu jsou:

- Antiliberalismus
- Antidemokratismus
- Antikomunismus
- Princip vůdcovství
- Nacionalismus
- Rasismus
- Antisemitismus
- Rasová homogenita
- Xenofobie
- Víra v nadřazenost bílé rasy a její ochranu
- Zajištění životního prostoru pro bílou rasu

1.6 Neofašismus

Součástí neofašismu je extrémní nacionalismus. Neofašisté nesouhlasí s liberálním individualismem a útočí na marxisty a jiné levicové ideologie. Neofašismus jde ruku v ruce s rasismem a xenofobií a prosazuje pravicové populistické ekonomické politiky. Na rozdíl od nacistů viní neofašisté z problémů jejich země neevropské imigranty, ne Židy a “levičáky.” Nějaké základní shody a rozdíly mezi neonacismem a neofašismem byly zmíněny v předešlé kapitole. Neofašismus je ideologie, která je založena na myšlenkových základech historického fašismu. Jejím hlavním cílem je homogenní národ pod vedením silného státu. (Bastl M. 2011, 139) Fašismus se projevuje několika institucionálními a teoretickými principy: nedemokratická forma vlády se znaky protiústavního diktátorství, snaha o potlačení svobod a autonomie jedince. Z popisu neofašismu a neonacismu vyplývají tedy zásadní charakteristiky těchto ideologií, jimiž se navzájem odlišují. Neofašismus klade důraz na silný stát a autoritářství. Pro

neofašismus hraje stát větší roli než pro neonacismus. Pro neonacismus je stát spíše prostředkem vedoucí ke sjednocení rasy. A jak jsem již dříve zmínil, neofašismus cílí zejména na národnostní homogenitu, zatímco neonacismus na rasovou homogenitu.

Hlavními znaky jsou:

- Extrémní nacionalismus
- Antiliberalismus
- Rasismus
- Xenofobie
- Populismus
- Proti levici
- Negativní postoj k neevropským imigrantům (hlavní apel na národnost)
- Homogenita národa (zejména národnostní)
- Autoritářství

1.7 Autoritářství

Autoritářství je jednoduše koncepce jedince nebo skupiny o vztahu, který by měl existovat mezi jedincem a skupinou. Extrémní případ autoritářství je tedy myšlenka, že potřeby a hodnoty člena skupiny jsou podřadné potřebám a hodnotám celé skupiny. Opačným případem, tedy upřednostňování hodnot a potřeb jedince před potřebami skupiny jako celku, je libertariánství. Autoritářství lze sledovat na případu jedince nebo jako fenomén celé skupiny. (Duckitt J. 1989, 71) J. Duckitt vytvořil kritéria, s přihlédnutím na předešlé studie (Adorno. T. W. *The authoritarian personality* 1950), která charakterizují, do jaké míry jsou skupiny/jedinci autoritářští:

- Konformita k pravidlům a normám skupiny
 - Do jaké míry jsou, nebo by měly být hodnoty a potřeby jedince regulovány nebo upozaďovány ve prospěch potřeb a norem skupiny?
 - Jak moc by se měly, nebo se podřizují jedinci těmto normám a pravidlům?
- Tolerance vs intolerance vůči nekonformitě

- Do jaké míry je, nebo by měla být nekonformita normám a pravidlům skupiny trestána?
- Do jaké míry je, nebo by měl být tento trest za nekonformitu podporován?
- Bezpodmínečný vs podmíněný respekt a poslušnost
 - Do jaké míry jsou, nebo by měly být autority uvnitř těchto skupin respektovány a uctívány bezpodmínečně (na základě jejich role a statusu) a podmíněně (na základě jejich činnosti a výkonu)?
 - Do jaké míry jsou, nebo by měly být autoritám členové poslušni bezpodmínečně a podmíněně v souladu se zájmy a svědomím jedinců?

(Duckitt J. 1989, 72)

Další výzkum na autoritářství v rámci pravicovém extremismu, který uskutečnil Bob Altmeyer, poukazuje na hodnotové priority autoritářů. Autoritáři jsou podle jeho výzkumu více etnocentričtí, netolerantní a konzervativní. Zároveň jsou ale v opozici vůči principu rovnosti a vykazují vyšší přítomnost tradicionalismu. (Frederico 2011, 687)

Autoritářství je víra ve striktní řád společnosti, přičemž narušení autority má být přísně trestáno. Autoritářství je také klíčovým aspektem jak pro sekulární, tak pro náboženské myšlení. (Mudde C. 2010, 3)

Autoritář v behaviorálním slova smyslu je ten, kdo se nejvíce zaobírá lidskými kvalitami, kterými jsou například moc nebo houževnatost. Zároveň je u něj větší pravděpodobnost, že vyřeší konflikt na základě svých osobních rozmarů. Má silnou a vytrvalou ambici přesvědčit ostatní, aby se přiklonili k jeho názorům. Jedinec, který sdílí autoritářské myšlení má tendence podrobit se autoritě, která je mocnější, než je on sám. (Janowitz M. 1953, 187) Významným faktorem ve vývoji autoritářství je nejistota, která přichází jako reakce na moderní svět společně s kapitalismem. Ve střetu s neznámým světem a “nejasnou cestou” se lidé odvrátí od svobody. (Feldman S. 1997, 741-742)

Hlavní aspekty autoritářství:

- Odmítnutí principu rovnosti
- Poslušnost autoritě
- Upřednostňuje potřeby celku and potřebami jedince

- Konformita jedince k celku

1.8 Populismus

Posledním aspektem, který hraje v rámci krajní pravice roli, je populismus. Toto myšlení ve výsledku rozděluje společnost a její názorové proudy na dvě homogenní a antagonistické skupiny: "čistí/nezkažení" proti zkorumpované elitě. (Mudde C. 2010, 7)

Demokracie je vláda lidu, lidem a pro lidi s pragmatickým aspektem demokratických institucí. Je to myšlenka, že skrze jednání svrchovaného lidu lze dosáhnout lepšího světa. Populismus staví na tomto demokratickém příslibu. Populismus interpretuje lid jako homogenní morální entitu, jejíž "selský rozum" je precedens, který nesmí být ovlivňován 'nedemokratickými' institucemi. Populismus také zahrnuje anti-establishmentový sentiment, který vychází z přesvědčení: "moc korumpuje", až po křesťanský a konzervativní pohled na negativní lidské povahy. (Mudde C. 2010, 8)

Hlavními atributy populismu jsou:

- Zpochybňování demokratických institucí
- Anti-establishmentový narativ
- Elitu označuje jako zkorumpovanou
- Rozděluje společnost na antagonistické skupiny (lid a elita zkažená mocí)
- Lid chápe jako morální zdroj rozhodování

2 Operacionalizace

Na začátek je potřeba uvést, že jsem se ve svém výzkumu zabýval výhradně Buršáckými spolky německými. Definici Buršáckých spolků poskytnu později v práci, ale také je nutné zmínit, že většinou mají Buršácké spolky v názvu klíčové slovo “Burschenschaft” a zároveň spadají do jedné ze zastřešujících buršáckých organizací. O německém Buršáckém spolku se tedy bavím, jestli-že jej mohu geograficky zařadit do Německa.

V minulé kapitole jsem popsal jednotlivé aspekty pravicového extremismu. Ačkoli se jeho definice do určité míry odlišují, v této kapitole se budu věnovat jeho operacionalizaci. Inspiroval jsem se zejména Casem Mudde, který se operacionalizací pravicového extremismu při výzkumu německých pravicově extremistických stran zabýval. Cas Mudde svou operacionalizaci poskládal po kvantitativním výzkumu množství odborné literatury zmiňující pravicový extremismus. Tuto operacionalizaci využiji i pro tuto práci. Abych mohl označit určité události či chování Buršáckých spolků nebo jeho členů za pravicově extremistické, musí splňovat podmínky, které Mudde zmiňuje.

Abych mohl označit Buršácký spolek jako pravicově extremistický, musí splňovat:

- Odmítání pluralismu (myšlení/společnosti...), demokracie, demokratických institucí a svobody
- Negace fundamentálního principu lidské rovnosti
- Vystupuje proti německému ústavnímu státu, jeho principům a normám a liberální demokracii
- Schvaluje násilí jako politický prostředek

Cas Mudde ve své práci *Right-Wing Extremism analyzed* poukazuje na různosti v definicích pravicového extremismu. Ve své práci proto vytvořil kompromis. Ten se zakládá na kvantifikaci použití kritérií pro definici pravicového extremismu různými autory. Ti se střetávají ve většině v těchto aspektech:

- Nacionalismus
- Rasismus
- Xenofobie

- Anti-demokratický postoj
- Prosazování silného státu

(Mudde C. 1995, 206)

Nebudu ale lpět jen na této definici. Vzhledem k tomu, že se jedná o kvalitativní analýzu jednoho typu hnutí, budu se zaměřovat i na aspekty, které Cas Mudde nezmiňuje. Jeho specifikaci pak rozšiřuji o další aspekty: Nativismus, populismus a autoritářství.

Odpověď na výzkumnou otázku na konci práce nebude binární, ale že spíše zmíní, jaké prvky Buršácké spolky splňují a jaké ne, tedy které prvky pravicového extremismu vykazují.

3 Buršácké spolky v Německu

Buršácké spolky jsou jedním z mnoha druhů univerzitních spolků. Zajímavé jsou zejména pro svou specifickou historii. Nejzásadnější období jsou obsažena v kapitole o historii Buršáckých spolků. Na úvod je ovšem vhodné připomenout například jejich radikalizaci a nárůst antisemitismu na přelomu 19. a 20. století a následnou spolupráci s nacionálně socialistickým režimem v tehdejší Německu. (Zwicker L. 2014, 392) Studentské spolky můžeme dělit na ty, které ctí šermířskou tradici a ty které jí už nedodržují. Jsou spolky, které nosí barvy svého spolku a ty které je nenosí. Liší se spolky vázané náboženskou vírou a nenáboženské. Buršácké spolky jsou tradičními vysokoškolskými studentskými spolky. Jejich členové se označují jako „Buršáci“ (Burschen). Buršácké spolky přijímají jen muže, nosí barvy a ctí šermířskou tradici. Toto jsou obecně platná pravidla, ačkoli se určitě dají najít výjimky. Jsou to spolky politické, ačkoli ne ve smyslu příslušnosti k politické straně, ale obecně přiznáním politického zaměření. To je ovšem charakteristika, o které by se dalo v období druhé světové války, ale i v současnosti polemizovat. Jak dále na příkladu Deutsche Burschenschaft a politické strany AfD ukážu, jistá část Buršáckých spolků toto tvrzení do jisté míry popírá svými vazbami na konkrétní strany či hnutí. (Gomolla M. 2018, 164)

I přes výše zmiňovanou existenci několika druhů spolků a jejich historicky ustanovenou heterogenitu, tyto spolky něco spojuje. Sounáležitost mezi takzvané „Dachverbände“, zastřešující studentské organizace, není čistě náhodná, ale je obsahově opodstatněná, o čemž budu podrobněji psát v kapitole *Současné Buršácké spolky v Německu*. Co tyto studentské spolky sjednocuje, je důraz na historii a tradice, přísaha k celoživotní věrnosti jednomu danému spolku, protekční mechanismy („Elitebewusstsein“), šerm („Mensur“) a rituální popíjení. V Německu mezi největší zastřešující organizace patří Deutsche Burschenschaft, Allgemeine Deutsche Burschenschaft a Neue Deutsche Burschenschaft. (Gomolla M. 2018, 163) Nejsou to ale jediné zastřešující organizace. V Německu jich existuje více, ale tato práce se zmiňuje jen o těch, které jsou relevantní pro výzkumnou otázku. To jsou ty, které vykazují známky pravicového extremismu. V případě, že prvky pravicového extremismu ve spojení se zastřešující organizací nebyl nalezen, v práci taková organizace není zkoumána.

3.1 Historie Buršáckých spolků

Než přijde na samotnou část práce, kde bude vysvětlena ideologie jednotlivých spolků a proveden výzkum jejich politického myšlení, je na místě uvést tyto události do historického kontextu. Jednak z hlediska vzniku a počátečního utváření německých Buršáckých spolků, který zajisté do značné míry předurčil jejich další působení. Zadruhé z hlediska historických událostí spojených se spolky. Tato kapitola se zaměřuje na nejzásadnější historické události německých Buršáckých spolků, a tak uvede jejich současnou podobu do širšího kontextu.

3.1.1 Vznik Buršáckých spolků a jejich počáteční vývoj

Vznik Buršáckých spolků byl do značné míry ovlivněn Francouzskou revolucí z roku 1789 a také americkou Deklarací nezávislosti. Těmito událostmi se do německé společnosti otiskly ideje liberalismu a nacionalismu. (Universität Leipzig 2009, 1)

V roce 1810 navrhl Friedrich Friesen a Friedrich Ludwig Jahn společně s dalšími žáky Johanna Gottlieba Fichteho myšlenku německého Burschenschaftu. Do té doby nezávazný pojem „Volkstum“ nabyl reálných obrysů. Hodnotili lidskou pospolitost výše než suverenitu a rozdíl mezi stavy. Jahn a Friesen roku 1810 založili „*Geheimen Deutschen Bund*“, volně přeloženo jako „Tajný německý spolek.“ Byl prvním národním politickým spolkem, jehož účel byl zbavit Německa francouzské nadvlády. Friesen odlišuje Buršácké spolky v textu „*Ordnung und Errichtung der deutschen Burschenschaften*“ jako moderní typ studentského spolku. (Universität Leipzig 2009, 1)

Landsmannschafty (nepolitické studentské spolky) se nadchly pro tuto novou podobu spolků. 12. června roku 1815 se v Jeně setkaly představitelé Landsmannschaftů a Korpsů se svými vlajkami na Marktplatze. Sklonily své vlajky k sobě na důkaz vstoupení do Burschenschaftu. V důsledku se inspirovaly i ostatní německé školy. Následně v roce 1816 vznikly Burschenschafty ve Vratislavi, Erlangenu, Tübingenu, Marburgu a Gießenu. V roce 1817 v Heidelbergu, Königsbergu, Rockstocku, Kielu. 1818 v Greifswaldu, Berlíně, Freiburgu, Lipsku, Würzburgu, Praze⁴ i Vídni. Vzniklo něco nového. „*Als ein Bild ihres in Einheit und Freiheit erblühenden Volkes*“ – heslo o

⁴ Dnes již pražská Burschenschaft neexistuje, nejbližším Buršáckým spolkem je Burschenschaft Thessalia zu Prag in Bayreuth: <https://thessalia.de/>

vzkvétajícím lidu žijícím ve svobodě a jednotě, které bylo Burschenschaftы velmi vědomě vytvořeno za účelem překonání národní rozervanosti. Buršáci samy sebe považovali za nositele pokrokových a demokratických idejí. Asi nejvýznamnějším rysem Buršáckých spolků, kterým se dodnes od ostatních spolků odlišují, jsou jejich otevřené politické postoje. (Universität Leipzig 2009, 2)

Již v prvním Buršáckém spolku (Urburschenschaft) založeném v Jeně zaznělo heslo: „*Freiheit, Ehre, Vaterland*“ (Svoboda, čest, otčina). Jejich barvami byla černá, červená a zlatá (barvy Lützower Freikorps⁵), které se dochovaly až do současnosti a dnes je můžeme pozorovat na německé vlajce.

Ve většině zdrojů se dočteme, že první Buršácký spolek (Urburschenschaft) vznikl v Jeně roku 1815 a z té se dále rozšířil do všech koutů Německa. (Universität Frankfurt 2007, 5) Najdeme i jiné zdroje, které tvrdí, že první se objevil v Halle, roku 1814.⁶ Tehdejší Evropa byla zmítána Napoleonskými válkami a v německé společnosti se projeví hodnoty jakými je svoboda nebo samostatnost německého národa a konec francouzské nadvlády. Nacionální uvažování bylo v ponapoleonské Evropě poměrně obvyklé. Odtud se pak spolky šířily do všech koutů země. (Lutz R. 1971, 215-216)

Buršácké spolky byly zpočátku tvořeny nově přicházejícími členy jiných studentských sdružení. Pro ně představoval koncept Buršáckých spolků příležitost a možnost, jak případně vyřešit nesoulad s jejich původními studentskými spolky. Na samotném počátku vznikl uvnitř Burschenschaftů konflikt. Hlavní potíž spočívala v představě členů spolku o budoucnosti Burschenschaftů. Noví členové nedávno vzniklých spolků nebyli totiž tak revolucionářští, tak radikální jako jejich zakladatelé. Zatímco zakladatelé Buršáckých spolků byli na svou dobu velmi liberální, nově přicházející členové z Korpsů byli spíše konzervativní a nezamlouvala se jim myšlenka využití studentských spolků jako prostředku k politickým a revolucionářským účelům. Ačkoli se zakladatelé liberálními a revolucionářskými hodnotami pyšnili, praxe vypadala jinak. Burschenschaftы se dopouštěly stejných činů, které kritizovali na případu Korpsů. Tj. názorová uzavřenost a elitářské sebepojetí. Navíc do svých řad vpouštěli jen nové

⁵ Lützower Freikorps byl spolek dobrovolných pruských vojáků během Války šesté koalice (1813-1814). (Homann A. 2009, 30) V němčině označovaná jako „Befreiungskriege“ nebo „Freiheitskriege“. Volný překlad do češtiny by zněl: Válka o svobodu. (Homann A. & J. Weise 2009, 32)

⁶ Zde byl založen Burschenschaft Teutonia, které již tehdy neslo heslo: „Freiheit, Ehre, Vaterland“. Ovšem tato tvrzení jsou spíše diskutabilní, protože původ Buršáckých spolků bychom mohli vystopovat až do roku 1810, ale nejednalo se o specifickou formu Buršáckých spolků.

členy se stejným myšlenkovým ukotvením (revolucionářské). Ve výsledku byly Burschenschaftы více elitářské, snobské a také méně demokratické než ostatní studentská sdružení. (Universität Leipzig 2009, 1) Jak dále ve své práci ukážu, toto je jev, který v jisté části Buršáckých spolků přetrval až do současnosti.

Již v brzkých fázích německých Buršáckých spolků se vyskytovaly první náznaky nacionalismu a rasismu. Jedním z prvních průkopníků tohoto myšlení byl Friedrich Ludwig Jahn, který ve svém konceptu „Volkstum,“ pojem užívaný pro národní charakter, který se napříč celou populací německého lidu projevoval, prosazoval rozvoj německého lidu bez ohledu na německé státní hranice: „unabhängig von staatlichen Grenzen.“ Friedrich Ludwig Jahn, také zvaný jako „Turnvater“, zastával rasistické pozice, které doprovázel zákaz vstupu Židů do jeho tělovýchovného spolku. Friedrich Ludwig Jahn se také účastnil onoho slavného pálení knih z roku 1817, kde byly mimo jiné páleny knihy židovských autorů. (Neumayer I. 2021, 1)

3.1.2 Události na hradě Wartburg 1817

První krize, které musely spolky čelit, byla vražda německého žurnalisty Augusta von Kotzebueho nacionalisticky smýšlejícím členem Buršáckých spolků, Karlem Ludwigem Sandem, která se udála roku 1817 na hradě Wartburg. V reakci na tyto události, povahu Burschenschaftů a tempo jejich růstu se uskutečnila Karlovarská usnesení (Karlsbader Beschlüsse). V roce 1819 došlo mezi tehdejšími politickými elitami (Karlovarských usnesení se účastnili diplomaté a ministři) ke společnému usnesení, že by měly být Burschenschaftы omezeny a potlačeny. Součástí dohody bylo monitorování jejich činností a dění na německých univerzitách. Rozhodnutí mělo zachovat klid a řád v prostředí německých univerzit a současně zajistit jejich fungování v rámci zákona. Tato usnesení byla uplatněna v praxi pod záštitou tehdejšího ministra a později kancléře Metternicha. (Universität Leipzig 2009, 2) Ačkoli došlo ke všem těmto změnám, Buršácké spolky dále fungovaly. Rozdíl byl v podobě jejich působení. Od této chvíle fungovaly v pozadí (“undergroundu”) až do roku 1848, kdy byla pravidla jejich fungování opět rozvolněna. Restrikce, které byly proti Buršáckým spolkům zavedeny, se zdály zpočátku jako efektivní prostředek, kterým lze zamezit jejich radikalizaci v krátkodobém horizontu. Opak byl pravdou. Restrikce postihly zejména liberálně smýšlející část studentů německých univerzit, zatímco nacionálně motivovaná část

studentstva zůstala téměř nepostížena. Pokus o ovlivnění vývoje určité části spolků skončilo neúspěchem. (Eisenhardt, U. 1971, 350-351)

3.1.3 19. století, radikalizace a židovská otázka

V původním německém Burschenschaftu měli Židé svou neodmyslitelnou roli. Někteří Židé byli dokonce zakladateli Buršáckých spolků a k jejich vzniku a rozvoji v počáteční fázi těchto organizací přispěli velkým dílem. Na příkladu Univerzity v Heidelbergu lze dobře ilustrovat pozici Židů ve spolcích. Mezi lety 1818 a 1870 byla přijata až dvě procenta židovských studentů do Buršáckých spolků. U německých studentů to bylo až šest procent. Ovšem trend radikalizace spolků byl již v nezastavitelné fázi. V roce 1881 vznikl jeden z tehdy nejvíce antisemitsky myšlenkově směřujících spolků na Univerzitách v Německu:⁷ “Verein deutscher Studenten.” (Zwicker L. 2009, 401)

Dalším významným aspektem, který můžeme v tomto historickém kontextu sledovat, byl vliv politických stran na Buršácké spolky. Antisemitská rétorika, která byla v politice na přelomu devatenáctého a dvacátého století velmi zřetelná, může být spojována zejména s antisemitskými politickými stranami v Německu. Buršácké spolky se zabývaly antisemitskými rezolucemi zhruba ve stejnou dobu, ve které německá politická scéna zažívala vzestup antisemitských politických stran a obecně antisemitismu jako politického tématu. V té době již obsazovaly antisemitské strany v německém Reichstagu pět křesel. Proti-židovská rétorika byla akceptována a vítána německými studenty a to dokonce i těmi liberálními. Hermann Oshoff z Heidelbergu a profesor Edmund Stengel z Marburgu se pokusili o veřejný boj s tímto novým trendem proti-židovské ideologie. (Zwicker L. 2014, 79) Tato událost započala debatu, která se později přenesla do Buršáckých spolků. Zatímco profesori a absolventi této ideologii oponovali, studenti a jiní aktivisté ji vítali. Jedním ze zlomových bodů byl rok 1893, kdy Burschenschaftliche Blätter oznámili nový kurz, který se opíral o dílo Friedricha Langa, německého publicisty, který užíval anti-semitskou rétoriku a propagoval ekonomickou vizi nacionálního socialismu. (Zwicker L. 2009, 402) Studenti toto rozhodnutí chápali

⁷ Na více univerzitách, jelikož běžná praxe i z dnešní doby je, že jeden spolek má kromě zastřešující organizace ještě mateřskou organizaci, která má více jednotlivých spolků na různých Univerzitách například i v jiných městech či částech země.

jako impuls, který započne změnu politiky, a bod zvratu pro Buršácké spolky. Do budoucna to znamenalo významný vzestup nacionalismu, což mimo jiné předznamenovalo vstup německých Burschenschaftů do několika organizací, například Alldeutscher Verband, anglicky známé jako Pan-Germanic League, v češtině jako Všeněmecký svaz. Tato organizace fungovala od roku 1891 až do roku 1939 a jejími hlavními rysy byl pangermanismus, antisemitismus a militantní nacionalismus. (Zwicker L. 2009, 405)

Z počátků Buršáckých spolků by se mohlo zdát, že byly spolky otevřeny a že členem se mohl stát prakticky kdokoli. Pravda nemohla být dále od skutečnosti. Součástí minimálně historických Buršáckých spolků byla speciálně zatvrzelá hierarchie, díky níž mohli být jedinci vyloučeni nebo přijati na základě jistých kvalit. Židé byli v tomto případě dokonce označováni přímo za nehodné přijetí do spolků. Tato rétorika vyvrcholila roku 1896 přijetím rezoluce. (Zwicker L 2009, 402)

V roce 1896 ve spolcích již nebyli žádní Židé, ačkoli ve vedoucích pozicích situace vypadala jinak. Ve vedení Buršáckých spolků v Německu se členové židovského původu stále dokázali udržet a v některých spolcích zastávali dokonce vedoucí pozice. (77, Zwicker) Tento vývoj vyústil ve schválení buršácké antisemitské rezoluce, ve které Buršácké spolky v Německu jasně prohlásily, že v jejich řadách se již nenacházejí žádní Židé a že tomu tak do budoucna zůstane. (Zwicker L. 2009, 402-403)

Tato událost pochopitelně vyvolala mezi veřejností debatu. Mnozí si uvědomili, že by Buršácké spolky mohly znovu sehrát důležitou historickou roli ve smyslu ovlivnění politického dění v Německu. V tomto případě by se mohlo jednat o normalizaci antisemitského myšlení i v řadách populace střední třídy. Zatímco spekulace a diskuse ohledně spolků dále přetrvávaly, jejich obdoba se již odehrávala v buršáckém periodiku "Burschenschaftliche Blätter." Diskuse uvnitř těchto novin byla pro Buršácké spolky zjevně důležitá, protože rozdělovala samotné členy spolků. Samotná debata trvala od roku 1892 a přetrvala až do roku 1897, kdy ji museli samotní editoři novin ukončit pro uklidnění situace. (Zwicker L. 2009, 401)

V té době (19. století) ještě veřejnost nepřijímala antisemitskou rétoriku postavenou na vědeckých argumentech tolik, jako později s příchodem nacionálního socialismu, ve kterém tato rétorika hrála silnou roli v rámci celostátní propagandy. Avšak latentní antisemitismus již dávno zapustil kořeny do studentské společnosti západní Evropy. (Zwicker L. 2014, 75)

Je pravda, že liberálnější část studentů a absolventů vysokých škol, se proti takovému dění veřejně postavila, ale v protestní vlně chyběla nežidovská část, která by byla ochotná bránit své židovské kolegy. První reakcí na vzrůstající a do jisté míry již etablovaný antisemitismus a aktivisty, kteří se proti němu postavily, bylo odvrácení zraku od celé situace ze strachu z možného hlubšího rozdělení studentů. Na tomto historickém vývoji lze sledovat, k jakým procesům může uvnitř takových spolků za určitých podmínek dojít. Zatímco na počátku století byli Židé akceptováni do téměř všech studentských spolků, na jeho konci byla jejich žádost běžně odmítnuta. V průběhu devatenáctého století vzrostl vliv antisemitismu v Buršáckých spolcích natolik, že ovlivnil aktivity studentů, jejich rozhodnutí a formu debat, které se udály. (Zwicker L. 2014, 77)

3.1.4 Spolupráce s nacionálním socialismem

Na počátku dvacátého století již židovští absolventi uvnitř Buršáckých spolků nebyli nuceni poslouchat rasistickou rétoriku v rámci antisemitské debaty. Právě naopak, ze spolků byli zcela vyloučeni. Židovští absolventi ztratili své bratry v Buršáckých spolcích ve třicátých a čtyřicátých letech dvacátého století. Zde je důležité rozdělit absolventy a studenty⁸. Buršáčtí absolventi byli z většiny liberální oproti studentům. Tento rozdíl mezi členy Buršáckých spolků byl dán historickým posunem v hodnotách a tradicích uvnitř Burschenschaftů. (Zwicker L. 2014, 76)

Od devadesátých let devatenáctého století (přijetí antisemitské rezoluce Buršáckými spolky a vstupem do Všeněmeckého svazu) trend antisemitismu pokračoval i přes období Výmarské republiky. Ve dvacátých letech dvacátého století se navíc vznikl tlak na přidání árijského aspektu do základních premis německého Burschenschaftu. V roce 1932 byly pak spolky sjednoceny s hnutím nacionálního socialismu. Georg Heer, německý právník a univerzitní historik, se veřejně negativně vyjadřoval o Burschenschaftech a zdůrazňoval své znepokojení vývojem v Buršáckých spolcích. Taková vyjádření učinil i přes nedostatečnou svobodu slova v roce 1939 v Německu. Ve své publikaci „Geschichte der Deutschen Burschenschaft“ kritizoval tehdejší stav „Nazionalsozialistische Deutsche

⁸ V Buršáckých spolcích se nachází „Aktiven“ (aktivní studenti) a „Alter Herren“ (absolventi). Ti všichni však zůstávají jako „Bundesbrüder“ (spolkový bratři) spojeni přátelstvím. Také je nutné podotknout, že ve těchto spolcích zůstávají studenti nastálo. Obvykle skládají při přijetí slib o celoživotní věrnosti spolku („Lebensbundprinzip“)

Studentenbund“, studentská organizace spadající pod NSDAP. Ve své publikaci poukazoval na nečekanou přeměnu studentských spolků, které byly ve svých počátcích pocházely z liberální střední třídy. Dále kritizoval vzestup nacionalismu, který si studenti univerzit rychle osvojili a preferovali před jinými hodnotami. (Zwicker L. 2009, 389)

Zde se nabízí otázka: Ovlivňovaly více Buršácké spolky politiku, nebo politika a společenské nálady v Německu Buršácké spolky? Obecně je na tuto otázku těžké odpovědět, jelikož z výše uvedených údajů vyplývá, že se tyto myšlenkové projevy jak v Buršáckých spolcích, tak v politice, odehrávaly víceméně simultánně. Ale například k nacistickým norimberským zákonům vedla už dlouho před Hitlerem antisemitská buršácká rétorika. (Universität Frankfurt 2007, 20)

3.1.5 Zákaz

Po porážce nacistického Německa bylo ze strany britské vojenské správy rozhodnuto o dalším vývoji německých korporací a Korpsů a jejich vzdělávání „starého stylu“. Rozhodnutím byl zákaz všech nacionálně socialistických organizací na německých univerzitách. Součástí těchto regulací bylo jejich nepřípustné obnovení. Obnovení studentských organizací (zejména spolků, Burschenschaftů, korporací a spolků sdružující absolventy univerzit) nacionalistických a para-militaristických povah nebylo povoleno. Jedním z důsledků těchto regulací byly například pokusy o jejich obcházení. To znamenalo, že členové zrušených spolků zakládali spolky s nevinnými názvy jako například „Hospodské společenství“, „Spolek přátel“ nebo „Akademické sjednocení“. Po vzniku Spolkové republiky Německo se tyto spolky znovu shlukovaly do příslušných obnovených Burschenschaftů a v roce 1950 došlo k obnovení zastřešovací organizace Deutsche Burschenschaft (DB) (jedna ze zastřešujících organizací, které byly zakázány), která funguje dodnes. Důležitým aspektem tehdy znovuobnovených Buršáckých spolků bylo chápání historie, zejména tedy 2. světové války. Postoj Buršáckých spolků k této problematice lze dobře nastínit na příkladu rehabilitovaných propagandistů nacionálního socialismu nebo bývalých členů Wehrmachtu, kteří byli Buršáky glorifikováni a jejich celková lidově-nacionalistická rétorika překračovala hranici tehdejšího německého omluvného narativu. (Heither D. 1997, 159)

Uvedením historického kontextu a objasnění jejich ideologického zakořenění a obecně jejich vývoje, který byl v této kapitole dovršen jejich poválečným

znovuobnovením se nabízí důležitá otázka. Vykazují dnešní Buršácké spolky známky pravicového extremismu?

4 Současné Buršácké spolky v Německu

Na úvod je potřeba uvést dnešní povahu Buršáckých spolků v Německu. Současné Buršácké spolky jsou v německých médiích velice často spojovány s pravicovým extremismem. Podobně je tomu tak v českých médiích, ačkoli zde je toto téma takřka neznámé. (Berger V. 2012, 1-2) Právě téma pravicového extremismu v kontextu současných německých Buršáckých spolků bude středem zkoumání dalších kapitol této práce.

Dnes Buršácké spolky představují jakousi názorovou protistranu liberálnější smýšlejícímu ostatním studentským sdružením. Oproti nim se Burschenschaftы otevřeně vymezují vůči levici, uprchlíkům nebo například Židům. V současné době se jim daří využívat současnou spíše pravicově smýšlející veřejnou náladu ve svůj prospěch. (ZDF 2018, 2)

Ovšem je nutné poznamenat, že ani Burschenschaftы nejsou uvnitř názorově jednotné, to lze sledovat na historických i současných hlasováních například během takzvaných Burschen- a Alteherretage, shromážděních v rámci komunity Buršáckých spolků, jejich současných studujících členů nebo již vystudovaných. I v Buršáckých spolcích se odehrává nějaký politický diskurz, v médiích je pak označován jako diskurz mezi pravicí a krajní pravicí. (Gomolla M. 2018, 161) K těmto poznatkům se vztahují výzkumné podotázky: „Jaká část německých Buršáckých spolků vykazuje prvky pravicového extremismu?“ a „Kde na spektru politického myšlení se dnešní německé Buršácké spolky nachází?“

Jak jsme mohli zjistit například na přelomu 19. a 20. století, akademické prostředí hraje důležitou roli v kontextu celospolečenského světónázoru a dalším tvoření politiky a nálady ve společnosti. Alexandra Kurth ve své práci „Burschenschaften: Geschichte, Politik und Ideologie.“, při níž zkoumala politické myšlení uvnitř Burschenschaftů přišla ke zajímavému zjištění, které rozbilo dřívější představy o tom, že rasismus a národní myšlení se vyskytuje výhradně u sociálně vyloučených skupin a u jedinců, kteří se nedovedli přizpůsobit technickému pokroku a nedokázali takzvaně držet krok s dobou. Její práce odhalila skutečnost, že vzdělávání automaticky nestaví vzdělané jedince proti rasismu a národnímu cítění. (Gomolla M. 2018, 12)

4.1 Problematika uzavřenosti německých Buršáckých spolků

V kapitole o historii je zmíněna fáze vývoje Burschenschaftů v období od Karlovarských usnesení do znovuoobnovení spolků po roce 1848 a poválečné období zákazu spolků po druhé světové válce. Na příkladu obou těchto fází je zcela zjevné, že Buršácké spolky jako komunity univerzitních studentů a absolventů jsou poměrně odolné vůči regulacím a represím. V obou těchto obdobích byly Buršácké spolky značně potlačeny nebo dokonce zakázány. Tato historická periodika ukazují, že i za těchto podmínek byly spolky schopny nadále fungovat i v ústraní a na radikalizaci a aspekty pravicového extremismu neměly v podstatě žádné negativní dopady. Tím, že byly v ústraní také veřejnost neměla moc možností jak zjistit, co se v jejich interním fungování skutečně odehrává (Příklad, kdy se Buršáci zakládaly spolky s nesouvisejícími názvy). Na přelomu devatenáctého a dvacátého století se Buršácká rétorika shodovala s většinovými společenskými náladami a odrážela zároveň situaci na politické scéně (vzrůst antisemitismu a nacionalismu). Ovšem dnes je situace jiná. Buršácké spolky jsou uzavřenější. Podobný problém zmiňuje Cas Mudde ve své práci „Right-Wing Extremism Analyzed. A Comparative Analysis of the Ideologies of Three Alleged Right-Wing Extremist Parties (NPD, NDP, CP'86)“. V ní naráží na tu samou potíž u německých politických stran, které svým oficiálním „manifestem“ zkreslují svou opravdovou povahu a názory, které skutečně zastávají. (Mudde C. 1995, 208)

Tento problém pak řeší podobně jako tato práce a signifikantní část práce zaměřuje na interní události, které tuto realitu osvětlují. Skutečnou podobu Buršáckých spolků lze pak pozorovat ze zdrojů mimo Buršácké oficiální vystupování (Burschenschaftliche Blätter, oficiální prohlášení atd.). Těmito neoficiálními zdroji jsou myšleny kauzy, uniklé protokoly a zprávy, očitá svědectví apod. O nich bude následující kapitola, která má přiblížit a prohloubit analýzu buršácké ideologie. Tato část je také pro práci nejdůležitější právě s přihlédnutím na historii Buršáckých spolků.

4.2 Prostředí Buršáckých spolků

Jedním aspektem, který je právě pro Buršácké spolky specifickým, je jejich prostředí, které je produktem struktury těchto uskupení. Prostředí specifické pro Buršácké spolky může být krizové pro následný vývoj Buršáků. Podle Karsten Schuldt je prostředí těchto spolků v kontextu tradice šermířských utkání a pouze mužské struktury

nebezpečný pro vznik pravicového extremismu v nich. Vzdělávání Buršáků označuje jako proces směřující k výchově nacionalistické a anti-individualistické německé elity, jehož ideálním výsledkem je muž militantních rysů. Vyobrazení takového muže je součástí každého rituálu a je neustále představován, jako příklad a vzor. Mladí Buršáci procházejí jakýmsi třístupňovým procesem založeným na rituálnosti síly, jehož výsledkem má být plnohodnotný člen, který je silně orientován na vojenskou maskulinitu. V jistých textech jsou tyto studentské spolky připodobňovány fotbalovým stadionům, na kterých díky jejich mužskému složení dochází k jakési oslavě maskulinity a její demonstraci. V důsledku je na fotbalových stadionech a Buršáckých spolicích vysoké riziko přijímání pravicově extremistické rétoriky za své zúčastněnými jedinci. (Claus R. 2010, 21)

Co také hraje roli, jsou uniformy, které jsou Buršáky užívány při slavnostních událostech. Připodobnění s SS a tedy odosobnění jedince, důraz na celek a jednotu. (Claus R. 2010, 209)

K přiblížení ideálního typu hotového Buršáka vojenského typu, poslouží následující body, které ho charakterizují. Buršák je přesvědčen, že patří k jakési společenské elitě, která uznává tradiční hodnoty. Je poslušný, je si vědom svých povinností nejen směrem ke svému Buršáckému spolku, ale také ke své vlasti a proti demokratickým či levicovým hodnotám, které se vyskytují v současné společnosti. Zároveň ctí hierarchii, která pro něj existuje napříč časem. Je si vědom svého vyššího hierarchického postavení ve společnosti, kterého nabyl díky svému akademickému vzdělání a členství v Buršáckém spolku. Buršákův obraz o sobě samém ho činí imunním ve střetu s vnější kritikou. Toto ale nezahrnuje účastnit se diskusí, kde by svou pozici musel hájit. Je přesvědčený o své povinnosti vynakládat úsilí o sjednocení německého lidu, který je pojen společným jazykem a který musí jednat jako jeden celek. Tento poslední bod lze pak dosadit do kontextu názorového diskursu z 19. století, který v Buršáckých spolicích přetrvává dodnes a který tvrdí, že Němci a Rakušané mají být sjednoceni. V rámci současného hnutí Neue Rechte se pak odehrává rozepře o strategiích, jakými tohoto sjednocení dosáhnout. (Claus R. 2010, 67)

Představa Burschenschaftů o sobě jako o posledním osamoceném obránci německé společnosti, je jev, jež můžeme vidět i v současnosti. Ovšem jak už bylo řečeno, jistý diskurs se odehrává i v mezích německých Buršáckých spolků. Určité diskursy se

opakují dost pravidelně na to, aby mohly být považovány za charakteristické pro Burschenschaft. (Claus R. 2010)

Prvním z nich jsou takzvaní 68níci (osmašedesátníci – „68er“). Burschenschaft se samy staví do opozice proti politické levici a společenský vývoj od brzkých sedmdesátých let připisují vlivu takzvaných osmašedesátníků. Buršáci odmítají pomalou demokratizaci německé společnosti, imigraci cizinců do Německa a lepší sociální a právní postavení žen a homosexuálů v porovnání s padesátými a šedesátými léty a stejně tak odmítají výsledky činnosti osmašedesátníků. Další věc, která Buršáky zneklidňuje je současný vývoj univerzit v Německu, které jsou příliš otevřené a jejich současný vývoj ohrožuje elitářské postavení Buršáků. (Claus R. 2010, 186)

Z této kapitoly samotné je snadné vyvodit hodnoty Buršáckých spolků, které se shodují s definicí pravicového extremismu. Prvním je uniformita, která je po členech vyžadována. Poslušnost a přesvědčení o své povinnosti vlasti, spolku a německému lidu, před hodnotami individuálními jsou faktory, které byly v úvodu zahrnuty do definice autoritářství. Mezi ně patří i záměrné zastření individuálních rozdílů a přesvědčení o své společenské a hierarchické nadřazenosti. K tomu se váže Buršácká nevole k trendu zpřístupnění Univerzit širší společnosti, což je jen dalším projevem zpochybňování principu rovnosti. Zde se dá snadno shrnout, že spolky splňují všechny projevy autoritářského přesvědčení:

- Odmítnutí principu rovnosti
- Poslušnost autoritě
- Upřednostňuje potřeby celku and potřebami jedince
- Konformita jedince k celku
- Protilevicový postoj
- Antidemokratismus
- Vytváří kategorii druhořadého občana, který nemá stejná privilegia, jako občan první kategorie
- Upřednostňuje národní zájmy před zájmy jinými

4.3 Zpráva německého zemského sněmu

Zpráva německého zemského sněmu z roku 2019 zařazuje zastřešující organizaci Deutsche Burschenschaft a její členské spolky na pravý konec spektra Buršáckých

spolků. Některé spolky jsou dlouhodobě pod kontrolou „Verfassungschutz“ (úřadu pro ochranu ústavy). Média a experti dlouhodobě varují před ideologickou a personální radikalizací Buršáků, což je také důvod, proč již mnoho Buršáckých spolků odešlo z Deutsche Burschenschaft. V buršáckém periodiku této organizace stojí: „Německá říše z roku 1945 nezanikla a stále nezměněná přetrvává.“ (Bundesregierung 2019, 1)

Dále se opakovaně členové Buršáckých spolků staví skepticky jak k historii a následných dopadech druhé světové války a činů spojenců na Německo, tak k současnému geografickému ohraničení Německa. Dle některých členů Buršáckých spolků německé území sahá dále, než tomu je v současnosti, a negativně hodnotí to, jak vítězové války ublížili a oloupili německý lid.

Torben Braga, člen Marburger Burschenschaft Germania a někdejší mluvčí Deutsche Burschenschaft se účastnil akcí Identitäre Bewegung nebo pravicově extremistických skupin „Schlesischen Jugend“ nebo „Wir lieben Meinigen“. Identitäre Bewegung účelově cílí na verbování lidí s vyšším sociálním statutem a zejména vyšším dosaženým vzděláním. Tomu odpovídají členové Buršácké spolky. (Bundesregierung 2019, 2)

Armin Allmendiger z Marburger Burschenschaft Rheinranken byl aktivní v Identitäre Bewegung a NPD. Jeho kolega z Deutsche Burschenschaft Dubravko Mandic, člen Freiburger Burschenschaft Saxo-Slesia se účastnil oslavy v sídle Buršáckého spolku, kde byly zpívány nacistické písně a byl používán pozdrav „Heil Hitler“. (Bundesregierung 2019, 3)

Tato zpráva německého spolkového sněmu se zmiňuje o spolcích Marburger Burschenschaft Germania, Berliner Burschenschaft Gothia, Freiburger Burschenschaft Saxo-Slesia a Kasseler Burschenschaft Germania, která zveřejnila na svém facebookovém profilu Hitlerův citát. (Bundesregierung 2019, 3)

Zpráva pak dále komentuje rasové předpisy pro nabírání nových členů a připodobňuje je k norimberským zákonům, které vyprodukovala nacionálně socialistická moc⁹. (Bundesregierung 2019, 3)

Spolek MBD pak zpráva označuje jako pravicově extremistický, protože je historicky revizionistický a propaguje přehnaný nacionalismus ve „völkisch“ pojetí¹⁰.

⁹ Tyto předpisy jsou pak blíže popsány v kapitole o politice nabírání nových členů.

¹⁰ Tradiční myšlení, které se zaměřuje zejména na německý lid.

Ve zprávě se dočteme, že proti Deutsche Burschenschaft nebo Burschenschaftliche Gemeinschaft nekonstruuje zemský sněm žádný argument k implikaci, že by tyto organizace vyvíjely snahu poškodit svobodné a demokratické německé zřízení. Zpráva jasně říká, že někteří jednotlivci z Buršáckých spolků mají úzké vazby na pravicově extremistické organizace. (Bundesregierung 2019, 4)

Hlavním atributem Buršáckých spolků, který tato kapitola nastiňuje, je historický revizionismus. Buršácké spolky podle zprávy Spolkového sněmu jinak interpretují a glorifikují nacistické Německo¹¹. Dalším faktorem jsou pak rasové směrnice, které Buršácké spolky uplatňují. Tato kapitola shledává shodu ideologie Buršáckých spolků a pravicového extremismu v těchto bodech:

- Odmítnutí principu rovnosti
- Rasismus
- Rasová homogenita
- Diskriminace
- Vytváří kategorii druhořadého občana, který nemá stejná privilegia, jako občan první kategorie

4.4 Ideologie Buršáckých spolků

Jednou ze zkoumaných vlastností je vztah Buršáckých spolků vůči současnému německému politickému systému. Ač tento postoj veřejně neprezentují, z jejich institucionálního nastavení a historického vývoje je poměrně jasné, že Buršácké spolky se k současnému politickému systému v Německu staví do opozice. Buršácké spolky na základě politického myšlení (například dle filozofie Carla Schmitta, ke kterému se hlásí ve svém časopise Junge Freiheit) zásadně nesouhlasí se současným fungováním politického prostředí a německé společnosti. Nesouhlasí s heterogenitou politického spektra a společnosti a názorovou pluralitou obecně. Jak jsem výše již naznačil, Buršácké

¹¹ Dalším příkladem je osoba W. Gansela, člena Buršáckého spolku (Normannia-Leipzig zu Marburg), který byl v roce 1999 zadržen policií za praktikování hitlerovského pozdravu: "Sieg Heil", který doprovázel zdvižením pravice. Od roku 1998 byl členem pravicově extremistické NPD. V roce 2004/2005 byl zvolen do zemského sněmu v Sachsen. V této funkci v roce 2005 bojkotoval minutu ticha za oběti nacionálního socialismu. [Schürmann 2009, 25]

spolky by si představovaly etnicky, rasově a názorově homogennější a mobilnější systém. Jak říká Carl Schmitt: „K demokracii patří nutně na prvním místě homogenita a na druhém místě vyloučení heterogenity.“ (Gomolla M. 2018, 47-49)

Buršácké spolky jsou komunity s velmi specifickým strukturálním a společenským nastavením, ve kterém jednoznačně hraje roli jejich historie. Zároveň jsou tu důležité rituály a pravidla. V takových komunitách s elitářským přesvědčením o sobě samých ale můžeme očekávat nárůst individuí s přesvědčením v ideologie jakými je například rasismus, antisemitismus či nacionalismus. Zároveň ale skrze svou organizaci a své nastavení posilují občanské myšlení, které je již v ostatních sférách společnosti přežitě (Sexismus, rasová diskriminace, role a úlohy „dobrého německého státního občana“). (Universität Frankfurt 2007, 29)

Buršácké spolky často a velmi důrazně akcentují hodnoty rasy, etnika a národa. Existuje mnoho příkladů, kdy se členové Buršáckých spolků vyjadřují o členech jiného etnika, národnosti či náboženství, jako o jedincích či kolektivech, které ohrožují německou společnost a narušují svobodný chod, který si přejí pro rozvoj německého lidu. (Schürmann F. 2009, 53)

Nově zmíněnými body pravicového extremismu, které myšlení Buršáckých spolků zahrnuje, jsou v této kapitole anti-establishmentový narativ, touha po etnické, názorové a rasové homogenitě. Zajímavé také je, že kdykoli upozorňují na ohrožování německého obyvatelstva, nebo vyzdvihují důležitost ochrany a poskytnutí všech možných prostředků pro svobodný rozvoj německého lidu, vždy tím míní etnicky specifické etnikum, které odpovídá typickému Středoevropanovi. (Gomolla M. 2018, 170) Nejenže se celkové uvažování Buršáků podle předešlých poznatků odvíjí od německého národa, ale navíc ostatní náboženské, rasové a etnické skupiny či jedince vnímá jako nepřátelský element, který ubližuje původnímu německému národu, který je potřeba chránit. Z této kapitoly vyplývají další prvky pravicového extremismu:

- Teritoriální sebeurčení národa a jeho kulturní identita jsou stěžejním morálním hlediskem
- Národní zájmy a ochranu národa jsou hodnoty upřednostňované před hodnotami jinými
- Vnitřní kulturní homogenizace
- Kulturní identita by se měla shodovat s národní identitou

- Častý narativ rozdělování společnosti na „my“ a „oni“
- Důraz na homogenitu obyvatelstva národního státu
- Víra ve specifické etnické, rasové a náboženské (nebo i kulturní) „kvality“ národa
- Snaha o ovlivnění demografie státu
- Iracionální předsudky vůči jiné rase, podle kterých jsou rasy označovány jako podřadné
- Etnocentrismus
- Rasová homogenita
- Homogenita národa (zejména národnostní)
- Xenofobie

4.4.1 Význam tradice Buršáckých spolků

Dnes se o významu a tradici Urburschenschaftu hodně hovoří. Většina Buršáckých spolků se k této tradici otevřeně hlásí. Harald Lönnecker, ředitel archivu a knihovny DB, se vyjádřil k počátkům Buršáckých spolků a Urburschenschaftu trefně ve svém příspěvku ke stému výročí vzniku Buršáckých spolků. Vyzdvihl důležitost dvou hlavních ideí, a to svobody a národní jednoty v „mužné“ a bojeschopné otčině. Lönnecker trefně vystihl podstatu Urburschenschaftu a Buršáckých spolků obecně: Neodmyslitelné spojení svobody a otčiny. Ten, kdo toto spojení nectí a jedné z těchto hodnot se vzdá, nebo jednu upřednostňuje nad druhou a tím jednu z hodnot zanedbává, nejedná ve shodě s úlohou Urburschenschaftu. Bohužel v případě Buršáckých spolků dochází k upozadování hodnoty svobody ve prospěch hodnoty velikosti otčiny, a to už od dob vilémského císařství. Další věc, kterou je nutno zmínit a která vlastně vyplývá i z předešlých kapitol této práce je to, že hodnota svobody, která je v Buršáckých spolcích hluboce zakořeněna, je míněna v jaksi ohraničeném významu. V pojetí BS se jedná spíše o svobodu pro ty, kteří souzní s ideologií, kterou Buršáci a jejich absolventi vyznávají. Jedná se o svobodu s podmínkami. Je to svoboda jen pro ty, kteří souhlasí s „režimem“. V myšlení Buršáckých spolků se tedy jedná o svobodu jako o privilegium pro určité osoby nebo spíše část společnosti. (Oldenhage K. 2014, 5) Takovou ideologií splňují Buršácké spolky jeden z principů pravicového extremismu.

V Buršáckých spolcích často narážíme na jakýsi narativ zmiňující Němce jako jeden národ, který je nezávislý na hranicích současné BRD, ale vlastně není závislý na hranicích obecně. Takové pojetí německého lidu by se dalo označit jako „Großdeutsch“, velkoněmecký. Ten, kdo se v Buršáckých spolcích cítí jako „Großdeutsch“, o sobě samém smýšlí jako o osobě, která patří pod větší celek německého národa. Heinrich Krone, německý Buršák v roce 1929 řekl, že německý národ čítá na sto milionů lidí, třetina z nich žije za hranicemi německých hranic. A Němci se musí starat právě i o ně, o jejich lidového ducha, zajistit jim kulturní svobodu. Německo s ostatními Němci stojí na frontě v boji o jejich osud, národní žití a růst. Závěrem prohlásil, že stát a lid v rámci Evropy se neshodují. Musí nejprve dojít ke sjednocení německého lidu a zajistit tak i menšinovým Němcům práva. Citát je pak zakončen slovy: „Jeden lid, jedna říše.“ (Oldenhage K. 2014, 9)

Z této kapitoly jasné vyplývá následující:

- Odmítnutí principu rovnosti
- Zajištění životního prostoru pro bílou rasu
- Popírá princip rovnosti
- Jedinci příslušící k danému národu by měli být v jednom státě
- Opakování nacistické rétoriky

4.4.2 Völkisches Denken

Buršácké spolky jsou často spojovány s termínem „Völkisches Denken“. Je to jakýsi druh myšlení, který se vyznačuje tradičním a na německý lid zaměřeným soustředěným pohledem na svět. Součástí buršácké ideologie je také „Völkisches nationalismus“. Lidový nacionalismus vznikl v 19. století v Evropě. Jeho charakteristika je ochrana kolektivu, který spadá pod historicky určený lid, který je určen místem narození a národností rodičů. Tento druh myšlení spadl do nacistické rétoriky a dnes se vyskytuje v radikálních Buršáckých spolcích. (Oldenhage K. 2014, 2)

Buršácké spolky pokračují do jisté míry v tradici historického nacistického hnutí. Po druhé světové válce došlo k jakési politické hygieně a pojem otčina (Vaterland)

spojený s pojmem lidový („völkisch“) nahradil lidový duch („Volkstum“). Tato ideologie se nesoustředí na státní hranice, ale národní identitu: „Jde o duše (lidi), ne o čtvereční metry.“ Tento výrok patří státnímu ministru Lutzi Stavenhagovi z dob znovusjednocení Německa v roce 1990, ale přesně vystihuje jádro myšlení Buršáckých spolků. V současném buršáckém hnutí vládne povědomí o tom, že teritoriální zisky nemohou být ospravedlněny nárokem na historickou příslušnost k německému státu. (Oldenhege K. 2014, 7)

Jak již bylo řečeno, v ústavě DB stojí ve spojitosti s definicí slova „Volk“ stejná historie, kultura, dějinný osud atd. (Gomolla M. 2018, 166) V této otázce se tedy jedná v první řadě o rozlišení na základě biologických charakteristik a co je také velmi důležité, co se myslí pod pojmem národní příslušnost (v tomto případě tedy specificky k německému lidu). Pokud je pak řeč o tom, co je pro lid nejlepší, je potřeba uvážit, co je zrovna slovem lid („Volk“) myšleno. V případě DB jde tedy o zájmy rasově definovaného obyvatelstva, ačkoli je to představováno jako spojitost pod kulturním dědictvím. DB jde tedy zejména o ochranu vnitřního obyvatelstva před cizími zájmy. Dále mu jde o jakýsi proces etnické a kulturní homogenizace vnitřního obyvatelstva. V otázkách regionálních tradic a jazyka se shodují s celkovým hnutím Neue Rechte. (Gomolla M. 2018, 172) Obě se dopouštějí myšlenek o společnosti, v níž jsou určité etnické skupiny nadřazeny jiným a v níž dochází k jakémusi rasovému dělení a hierarchizaci jednotlivců na základě kulturní příslušnosti. Jedná se o celospolečenský koncept, který zpochybňuje hodnoty, kterými jsou například rovnocennost a rovnoprávnost, a jde mu ve výsledku o etnicky jednotou společnost, jejíž pluralita spočívá spíše v odlišnosti německých regionálních kulturních zvyčích, což je v rozporu s demokratickým nastavením německé společnosti. (Gomolla M. 2018, 82)

Völkisches Denken, které bylo v této kapitole popsáno, potvrzuje buršácké hodnoty, které byly v práci již dříve identifikovány. Jedná se o narušování principu rovnosti, rasismus nebo anti-demokratismus. Völkisches Denken ale nabízí i nové prvky, které v práci doposud zjištěny nebyly:

- Pravidla příslušnosti jedince k národu (Ta jsou vytvářena samotnými členy)
- Vytváří kategorii druhořadého občana, který nemá stejná privilegia jako občan první kategorie

Völkisches Denken vytváří pravidla příslušnosti jedince k německému národu na základě kulturní identity, národní příslušnosti a biologických charakteristik. Jedince a skupiny, kteří pod německý národ dle této ideologie nespádají, staví do pozice druhořadého občana, který má méně privilegií než Němci. Zároveň vytváří ideu hierarchizace ras.

4.4.3 Anti-establishment

Anti-establishmentový charakter buršáckého hnutí také doprovázejí vazby Buršáckých spolků, lépe řečeno často opakovaný vzor vazeb jednotlivců (členů Buršáckých hnutí spadajících pod organizaci Deutsche Burschenschaft), na anti-establishmentové hnutí AFD.

Co se týká Evropské unie, které je Německo, členem, německé Buršácké spolky se k EU staví optimisticky. Kritizují určitá usnesení a nařízení, ale vůči samotné myšlence Evropské Unie se staví optimisticky. K pochopení tohoto postoje by bylo dobré vzít v potaz postavení Německa v EU a jeho historii v ní. Němečtí Buršáci v podstatě očekávají od Německa vliv na Evropu. (Oldenhage K. 2014, 8)

Pro Buršáka, který ctí „praburšáckou“ tradici (označení pro dlouhotrvající tradici pocházející od samotného vzniku prvního Buršáckého spolku) je nepřípustné, stavět se proti konceptu Evropské unie zcela pesimisticky. Tento postoj pochází z již tradiční představě o německém vlivu v Evropě. To ale neznamená, že Buršáci nemohou kritizovat jednotlivá rozhodnutí, která z Bruselu přicházejí. Velmi negativně se Buršáci stavějí například k evropské politice přijímání neevropských uprchlíků. (Oldenhage K. 2014, 8)

V případě Buršáckých spolků, a to jak těch německých, tak rakouských, dochází kvůli jejich tradici k ignorování či znevažování státu jako instituce a následně k absolutizaci lidového ducha („Volkstum“) směrem k rasismu, skrze ustavičnou ochranu onoho německého lidu Buršáckými spolky. V současném buršáckém myšlenkovém diskurzu bychom mohli najít jisté odlišnosti právě kvůli rozdílnosti pohledu na svět. Co Buršákové ale mají společného, je výrazná neshoda v kontextu interpretace historických událostí na aktuální politické scéně. (Oldenhage K. 2014, 8-9)

Hlavními charakteristikami, které se slučují s ideologií pravicového extremismu a které Buršácké spolky obsahují, jsou:

- Zpochybňování demokratických institucí

- Anti-establishmentový narativ

4.4.4 Buršácké spolky a Neue Rechte

V Německu se v druhé polovině minulého století tvořilo něco, čemu dnes říkáme „Neue Rechte“, Nová pravice. Ta se během času projevovala (například během celoevropských studentských protestů v roce 1968), různě přeměňovala a upravovala své názory. Pro tuto práci je ale důležité zmínit jeden zlomový bod. Tím byl „Heidelberger Manifest“, který spadá do tohoto hnutí, což byl dokument formulovaný patnácti poměrně známými německými profesory, kteří chtěli varovat německou veřejnost před infiltrací milionů cizinců a jejich rodin do země a následnému odcizení německého jazyka, německé kultury a německého národního ducha. Hlavním bodem manifestu byla ochrana německého lidu před katastrofou, kterou měla multikulturní společnost přinést. (Möller, H. 2006, 2)

Tento manifest byl uveřejněn ve třech německých pravicových časopisech. Přijetí několika milionů neněmeckých obyvatel považovali za neslučitelné se zachováním německé společnosti a dále varovali před katastrofami, které může tento multikulturalismus způsobit. Tento okamžik byl zlomový, jelikož to bylo poprvé od roku 1945, co byl rasismus a nepřátelství vůči cizím obyvatelům otevřeně legitimován vědci. (Gomolla M. 2018, 51)

Německé Buršácké spolky jsou nejen v akademických pracích, ale i v mediálním veřejném prostoru často spojovány se současným hnutím Neue Rechte. Do Neue Rechte také spadá například AfD či Pegida (německá krajně pravicová občanská iniciativa, protestují proti ekonomické migraci, odcizování německé kultury a islamizaci Německa). Označení Neue Rechte pochází ze 70. let, kdy si ho udělili studenti sami, aby se mimo jiné odlišili od Alte Rechte. Alternativní označení pro to samé hnutí je pak Junge Konservative, Nationale Konservative nebo Junge Rechte. Členy tohoto hnutí spojuje touha po pravicové politice, větší průbojnosti. V čem se pak liší, jsou strategie, kterými chtějí výsledku dosáhnout. (Gomolla M. 2018, 44)

Do hnutí Neue Rechte patří hnutí, která často vykládají historii jinak, než je celospolečenskou normou, a prosazují řešení, která jsou v rozporu se současnou německou ústavou.

Buršácké spolky ve své rétorice prosazují podstatu a význam německého lidu jako kolektivu se společnými hodnotami. Současně s prosazováním tohoto narativu jej doprovází zanedbávání práv a podstaty role jedince jako svobodně přemýšlející bytosti ve společnosti. Neue Rechte a její jednání je v rozporu s principy Výmarské republiky. Její politické myšlení se do velké míry odkazuje na filosofii Carla Schmitta a očekává takzvanou konzervativní revoluci. (Gomolla 2018, 50)

Velkou roli v tomto myšlení hraje právě homogenita populace a její důležitost při fungování společnosti. Proto ani nepřipouštějí imigraci z islámských zemí, která je opakem toho, co Buršácké spolky chtějí, jelikož potenciálně snižuje homogenitu německé populace. Toto myšlení není založeno na svobodách, jak je chápeme v současném demokratickém fungování Německa. Zakládá se na širší svobodě německého národa a na jednotě jeho (homogenní) populace. Z toho vyplývají principy, jakými jsou například antipluralismus či autoritarismus. Podle těchto filosofii, které Buršácké spolky ctí, jsou kompromisy vycházející z myšlenkového pluralismu nebezpečné a špatné, proto věří v koncept německého jednotného lidu uvnitř autoritářského státu. Dále se Buršácké spolky dopouštějí dogmatismu, jsou netolerantní vůči ostatním názorům, to můžeme mimochodem sledovat na reakcích Buršáků na jiné názory, které se místy objevují uvnitř samotných spolků a dostává se jim velmi negativní zpětné vazby. Téma, které později rozšiřují je obhajoba a desinterpretace zločinů národního socialismu a nepřipouštění skutečnosti utlačování židů v první polovině 20. století.

Tato kapitola zejména potvrzuje tyto zjištěné body:

- Xenofobie
- Homogenita národa (zejména národnostní)
- Rasismus
- Negativní postoj k neevropským imigrantům (hlavní apel na národnost)

Důraz na homogenitu obyvatelstva národního státu

4.5 Vazby na politické strany a hnutí

A jsou to právě studenti a akademici, kteří se již nadržují jen u teorie, ale jejich cesty dále vedou do politiky. Členové Burschenschaftů, kteří patří pod Deutsche Burschenschaft (DB) směřují jednak například do AfD. Zde je nutno specifikovat, že strana AfD (*Alternative für Deutschland*), je euroskeptická pravicová až krajně pravicová

strana. Známa je pro své populistické vystupování a kritice islámu. Německý tisk v roce 2017 často zmiňoval, že dále se bývalí Buršáci přesunují i do ještě více pravicově extremistických uskupení a politických stran, kam patří NPD, Identitäre Bewegung a Dritten Weg. (Gomolla M. 2018, 12)

4.5.1 Buršácké spolky a AfD

Na celé škále německé politiky se jádro národně soustředěného smýšlení vyskytuje nejvíce právě v politické straně AfD. AfD nabízí německým pravicově extremistickým Buršákům útočiště, jelikož díky jejich členství v AfD se mohou navenek prezentovat jako více občansko-liberálně smýšlející a vyhnout se tak zbytečně okatému vystupování v radikálnějších uskupeních. Dále se díky této záštitě mohou dostat do státních institucí, což se jim podařilo až na úroveň samotného Parlamentu. (Gomolla M. 2018, 12)

AfD jako pravicová, populistická a anti-establishmentová strana, která prosazuje více přímé demokracie. Alexandra Kurth ve svém výzkumu nachází spojitost mezi Deutsche Burschenschaft a jinými hnutími na hraně pravicového extremismu: Identitäre Bewegung, Dritten Weg, NPD či AfD. AfD jako jedna z možností pro Buršáky se v budoucnu skutečně prosadit jako elita Německa mimo jiné nabízí skrze vstup do strany jakési zahalení pod občansko-liberální image. Díky straně a její politické angažmá jsou pak schopni dostat se do vyšších sfér a do politických institucí. (Gomolla M., 2018, 12)

Německá strana Alternative für Deutschland je často úzce spojovaná s Buršáckými spolky. V některých zdrojích pojednávajících o Buršáckých spolcích se dočteme, že v řadách DB byl dlouho očekáván příchod strany, která by se podobala rakouské FPÖ. AfD byla založena roku 2013 jako anti-establishmentové hnutí. Jedním z prvních hlavních programových bodů, které s sebou do německé politiky přinesla, bylo ukončení programů pomoci států Eurozóny, například Řecku. AfD má proporčně nejvíce jedinců s doktorskými či profesorskými tituly. V německém veřejném povědomí je strana často spojována s konzervativními akademickými společnostmi (Burschenschaft). Jak už bylo řečeno, v těchto spolcích často platí členství jen pro etnické Němce či Rakušany (mužského pohlaví) a spolky často slouží k výchově budoucích členů AfD. Buršácké spolky se podílejí na vzdělání a péči o děti pro členy s důrazem na povědomí o historii, patriotismu a připravenosti sloužit vlasti.

AfD oficiálně tvrdí, že ve svých řadách nemá žádné členy neonacistických organizací, ačkoli sama tyto organizace přímo nikdy nezavrhla. Strana si osvojila protiimigrační rétoriku a vyžadovala, aby bylo chování německých vojáků během druhé světové války označeno za heroické. (Ciechanowicz A., 2017, 5)

S příchodem AfD se naskytla další možnost pro elitářské a nacionalistické studenty ze studentských spolků. Toto potvrdil i Joachim Paul, člen Burschenschaft der Raczeks zu Bonn, který je zároveň členem AfD a parlamentu Rheinland-Pfalz. Ten v Interview pro Burschenschaftliche Blätter z roku 2006 řekl, že AfD je pro Buršáky volba číslo jedna. Je tomu tak z toho důvodu, že se jedinec ihned může zapojit právě v části Junge Alternative (JA), aniž by musel ukončit své členství v Buršáckém spolku, nebo aby musel aktivity ve spolku upozadit. Florian Boenigk řekl na shledání v Tübingenu v roce 2016, že AfD i JA má velký zájem rekrutovat funkcionáře ze studentských organizací. Situace se ještě o to víc změnila, když AfD vstoupilo do parlamentu. Vznikly další pracovní nabídky a ještě větší tužba členů Buršáckých spolků po pracovních pozicích ve spolupráci s AfD. (Tiedelbaum L. 2017, 2)

V roce 2019 byl dokonce založen nový Buršácký spolek ve spolupráci s AfD, Hamburger Burschenschaft Germania. U založení byli tři členové zemského sněmu a členové AfD, Hans-Thomas Tillschneider, Jan Wenzel Schmidt und Oliver Kirchner. Dalšími členy AfD, kteří jsou také aktivními členy Burschenschaftu jsou například Jorg Sobolewski (Burschenschaft Gothia Berlin), Gordon Engler (Burschenschaft Arminia Dresden, člen městské rady v Drážďanech), Torben Braga (Jenaische Burschenschaft Germania, Burschenschaft Germania Marburg, pracuje v zemském sněmu v Thüringenu ve frakci AfD), Christoph Basedow (Burschenschaft Redaria-Allemania Rostock) nebo i Albrecht Glaser (Burschenschaft Allemania Freiburg, v roce 1968 mluvčí DB), který kandidoval v roce 2017 na federálního prezidenta za AfD. (Tiedelbaum L. 2017, 2)

4.5.2 Junge Alternative

Junge Alternative für Deutschland, mládežnické křídlo AfD (právně nezávislé), vychovává mládež v duchu patriotismu. Řídí se podle hesla: „Kdo Německo nemiluje, měl by Německo opustit.“ Junge Alternative je úzce spojena s Buršáckými spolky a IB (Identitäre Bewegung) a dalšími novopravicovými či extrémně pravicovými organizacemi.

Jörg Sobolewski, člen Buršáckého spolku Gothia, AfD a Junge Alternative für Deutschland, se také podílel na akci, jejímž účelem bylo narušení shromáždění ve čtvrti Berlin-Reinickendorf, kde bylo projednáváno potenciální ubytování pro uprchlíky. Dalším jeho skandálem bylo, když byly zveřejněny fotografie, na nichž Sobolewski na zahradě Buršáckého spolku Gothia páčil duhovou vlajku, která dnes představuje symbol například mírového hnutí nebo práva sexuálních menšin. Na další fotce z předchozího roku byl zachycen s šéfem berlínské IB, který byl pozván na sešlost Buršáckého spolku Gothia. (Grieben A. 2018, 2)

Tato událost znovu zdůrazňuje zásadní prvek pravicového extremismu:

- Popírá princip rovnosti

4.6 Deutsche Burschenschaft

Tato kapitola původně nebyla záměrem práce, ale je výsledkem výzkumu. Ze zbytku práce je zjevné, proč tato kapitola vznikla. Nejvíce nálezů relevantních pro tuto práci bylo nalezeno právě na příkladu této zastřešující organizace Buršáckých spolků. S tímto bodem se práce bez záměru dostává k lokalizaci pravicově extremistického myšlení v Buršáckých spolcích.

V roce 1935 byl Deutsche Burschenschaft z původního názvu Allgemeiner Deputierten Convent přejmenován na Nazionalistischer Deutscher Studentenbund (NSDStB). Na tehdejším sjezdu, jenž se konal 18. října 1935 ve Wartburgu v Eisenachu objasnil tehdejší „Bundesführer“ DB, Glauning, že Burschenschaftly v budoucnosti nebudou nic jiného, než „Nazionalsozialisten“, tedy národními socialisty. Ve dvacátých letech také převzali národněsocialistickou antisemitskou rétoriku. (Oldenhage K. 2014,)

Deutsche Burschenschaft je jedna z asi 20 dalších pravicově zaměřených Dachverbände (studentských zastřešovacích organizací) ve Spolkové republice Německo. Samotných spolků je v Německu více než 900 a jejich členů více než 150 000 na skoro všech německých vysokých školách a univerzitách. (Kurth A. 2017, 161)

Pro DB je význačné periodikum Burschenschaftliche Blätter, které jsou vydávány každého čtvrt roku. Jejich tradice začala v roce 1887 a byla znovu obnovena roku 1950.

V roce 2004 se Burschenschaftlicher Blätter vyjádřili k problematice imigrace takto: „Duch doby a fenomén politické korektnosti zapříčinily to, že opatření pro zachování německého lidu se buď vůbec neuskuteční, nebo uskuteční, ale příliš pozdě.“ Toto prohlášení bylo v kontextu nepříznivého vývoje německé populace. „Zatímco mezi německými ženami vládne příliš malá porodnost, německý lid ohrožuje masová imigrace.“ (Schürmann 2009, 53)

Přednostní cíl DB spočíval a nadále spočívá v zesílení německého národa. Zde přichází na řadu relativizace a alternativní interpretace historie. V buršáckém periodiku „Handbuch der Deutschen Burschenschaft“ byl současně popis německé historie interpretován jako pokus o systematické zničení německého národního povědomí a národního sebeprosazování skrze dlouhodobou a důkladnou převýchovu, která se projevuje sebe-převýchovou a ovládnutím dějin. Historie je DB relativizována. Podle DB by ostrakizace Německa a jeho válečných zločinů měla být vsazena do kontextu. Zločiny válečných oponentů Německa by měly být zveřejněny a odhaleny a odsouzeny stejně, jako ty německé. Po přání jednoho z německých Buršáckých spolků jsou v rámci DB otázky ohledně německé viny a německé odpovědnosti za válečné tragédie brány jako zrada.

DB a její členské Buršácké spolky zastávají pozice programově lidové, etnopluralistické a historicky přinejmenším relativistické, když ne revanšistické. Co se týká NDB, je to organizace odlišná od DB, ale je třeba mít na paměti, že je to stále organizace elitářská, nacionalistická a co do struktury sexistická. Avšak představuje na spektru organizací zastřešující Buršácké spolky alternativu vedle DB. Důvodem přechodu Buršáckých spolků z DB do NDB je většinou ten, že se spolek už neztotožňuje s většinovým názorem, který DB zastává. (Schürmann F. 2009, 24)

4.6.1 Junge Freiheit

Junge Freiheit (JF), časopis, který je také často spojován jako jedna z hlavních literatur Buršáků a který přejal rétoriku výmarské konzervativní revoluce, byl založen jednou z tehdy nejvýznamnějších osob hnutí Neue Rechte Karlheinzem Wißmannem. Ten v jednom ze svých rozhovorů prohlásil, že Neue Rechte už nejde o to, aby získali intelektuální nadvládu nad hospodskými stoly, jejich ambicí je naplnit sály a ovlivnit co

nejvíce „hlav“. A když tyto hlavy budou mít mocenský vliv nebo budou mít mandáty v politice, tím lépe. (Gomolla M. 2018, 48)

JF fungovalo nejprve jako dvouměsíční periodikum pro studenty a zejména pak Buršáky. Od roku 1991 byl na trhu měsíčně a od roku 1994 už týdně. Do tohoto časopisu psali i politici, například Egon Bahr, Alfred Grosser, Roman Herzog, Udo Voigt nebo Borbert Geis. Časopis je dnes vnímán jako sdělovací prostředek Neue Rechte. (Gomolla M. 2018, 52)

Cílem Junge Freiheit, jednoho z nejvýznamnějších německy píšících časopisů současného hnutí Neue Rechte, který představuje nebezpečí pro společné soužití jedinců v pluralitní rovnoprávní a lidskoprávní společnosti, je dosáhnout kulturní pospolitosti (homogenity) a co největší suverenity interpretace v rámci společenského diskurzu. Podle Winfrida Knörzera je potřeba nejprve ovládnout kulturní sféru, která určuje mentalitu a soubor hodnot, který od ní lid přejímá. Až potom lze útočit na samotnou politickou sféru. (Gomolla M. 2018, 50)

Junge Freiheit se velmi silně vymezuje proti takzvané myšlenkové diktatuře („Meinungsdiktatur“) německé levice, která produkuje jedince, kterého JF označuje jako „Gutmenschentum“. V češtině je namísto toho používán výraz sluníčkář. (Gomolla M. 2018, 52)

Nezanedbatelná část mužských redaktorů JF byla také aktivní ve studentských spolcích. (Jelpke U. 1995, 12) Michael Paulwitz, který do JF dlouho psal, byl členem pravicově extremistického spolku Witikobund a německého Buršáckého spolku Danubia v Mnichově. Průměrný čtenář JF je mladý, zadaný a studuje. (Gomolla M. 2018,)

4.6.2 Politika nabírání nových členů

V roce 2011 informoval Florian Diekmann z časopisu Spiegel Online o vyostřené debatě uvnitř DB o německých a rakouských členech s přistěhovaleckým původem. (Gomolla M. 2018, 161)

Tato událost způsobila ohrožení německých Burschenschaftů a jejich vnitřní rozdělení, jelikož se Burschenschaft dopustil vytvoření rasových směrnic a ultrakonzervativní Buršáci tak zašli příliš daleko. Podle těchto rasových směrnic měl být někdo, kdo měl například asijský původ, vyloučen z Buršáckého spolku. Příčinou této kauzy byla tehdy aktuální změna politiky přijímání nových členů. V DB došlo ke změně

předpisů přijímání nových členů, které byly časopisem označeny za rasistické a za překročení snesitelné meze konzervativní části buršáckého hnutí. Tato reforma předpisů byla medializována zejména kvůli případu asijského studenta, který chtěl vstoupit do jednoho Buršáckého spolku v DB. Student byl německé národnosti, ale právě kvůli původu jeho rodičů a konečně jeho etniku nebyl přijat. Student nakonec vstoupil do spolku Burschenschaft Hansa v Mannheimu, ale znamenalo to pro něj vyloučení z DB. Argumentací DB bylo, že v dobách, kdy dochází k intenzivnímu odcizování německé kultury není přijatelné do spolky přijímat členy, kteří nejsou německého původu. Kauzu doprovázelo zveřejnění protokolů a usnesení buršáckých sešlostí. (Gomolla M. 2018, 171-172)

Konkrétně záležitost toho, kdo smí a kdo nesmí vstoupit do Německého Burschenschaftu řeší článek 9. ústavy DB, okolo kterého se vedly debaty už od roku 1960 a který byl ve výsledku změněn. Často se objevuje jeho označení „volkstumsbezogene Vaterlandsbegriff“ a od roku 1971 v něm stojí následující: *„Burschenschaft uznává Německo jako duchovní a kulturní vlast německého lidu. Pod pojmem „Lid“ (Volk) je rozuměno společenství, které je spojené skrze společný historický osud, společnou kulturu, příbuzné zvyky a společnou řeč. Povinností Burschenschaftů je nepřetržité právní úsilí za svobodný rozvoj německého ducha v úzkém spojení se všemi částmi německého lidu, nezávisle na státních hranicích jednotné Evropy ve společnosti svobodných národů“.* (Gomolla M. 2018, 165-166)

Uveřejnění těchto nových informací o rasových směrnicích bylo o to větším pozdvižením, jelikož v době vydání článku Florianu Diekmanna unikly i protokoly ze shromáždění Buršáků a „Alter Herre“ od roku 2005-2009 a 2010-2011. (Gomolla M. 2018, 161)

V textu z ústavy Německého Burschenschaftu můžeme vidět odkaz otců zakladatelů, kteří již na počátcích Burschenschaftu volali po rozvoji německého lidu bez ohledu na státní hranice. Na tomto příkladě je možné si ukázat, do jaké míry jsou Buršácké spolky koncentrované na svou tradici a kolik prostoru pro nějakou známku progresivnějšího myšlení nabízí.

Další případ, který médiu proběhl, byl příběh přistěhovaleckého studenta Leona Montera, jehož otec pochází z dominikánské republiky, a on sám se etnický liší od běžného Němce barvou pleti. Když se ucházel o místo ve studentských spolcích, také

narazil na odpor. Při přijímacím pohovoru byla jeho barva pleti jedním z prvních témat, na které byl tázán a u některých studentských spolků to byl i důvod, proč nebyl do spolků přijat. (Sonntag S. 2021, 1-6)

V roce 2011 se uvnitř organizace DB vyskytla poměrně široká debata ohledně podmínek pro přijetí nových členů. To vzbudilo velkou negativní reakci německých médií. Jednalo se o návrh, který měl právě zamezit vstupu do těchto studentských spolků studentům, kteří měli neevropský vzhled, nesli jinou než evropskou genetickou stopu a tudíž nejsou německého původu. Novináři toto nazývali rasovými předpisy. (Speit A. 2021, 1-3)

Ty podle Alexandry Kurth naznačují, že nastavení DB bylo a je rasistické, rasismus je v této organizaci institucionálně zakotven. Z těchto dokumentů jasně vyplývalo, že rasismus byl v Buršáckých spolcích jednoznačně zakotven, a to daleko víc, než si německá veřejnost byla do té doby schopna připustit. (Gomolla M. 2018, 161)

Aby nedošlo ke zjednodušení situace a vývoje Buršáckých spolků, je potřeba dodat, že usnesení o úpravě předpisů pro přijímání nových členů bylo jakýmsi kompromisem v rámci DB mezi liberálními, umírněnými, konzervativními a pravicově extremistickými Buršáckými spolky. (Gomolla M. 2018, 166)

V roce 2009 vyšel odborný posudek článku 9 ústavy DB. V roce 2011 byl zveřejněn v interním zpravodajském časopise DB. Mimo jiné stálo v tomto posudku, že při náboru nových členů musí být brána v potaz identita německého lidu a spolky musí respektovat jeho společné etnikum. Podobný posudek vyšel už v roce 1981, po němž se udála velká interní diskuse a následoval odchod mnoha členských Buršáckých spolků, které byly smyšlením liberálnější, z Deutsche Burschenschaft. V tomto ohledu se historie v nedávné kauze opakovala. Důsledkem této debaty o vstupu a přijímání nových členů Buršáckých spolků v rámci Deutsche Burschenschaft bylo vystoupení mnoha Buršáckých spolků ze zastřešující organizace. Od první kauzy (1981) z DB vystoupilo zhruba 100 Buršáckých spolků, zhruba čtyři pětiny. Oba posudky se v podstatě snaží o interpretaci ústavy k praktickému řešení velmi specifického problému. Oba se shodují v tom, že státní příslušnost k Německu či Rakousku sama o sobě není dostatečným argumentem k přijetí člena do spolku, ale posudek z roku 2009 to zdůrazňuje silněji. (Gomolla M. 2018, 174)

Posudek z roku 2011 zmiňuje velmi podstatný pojem: „Siedlungsraum“. Mohli bychom jej přeložit jako sídelní oblast. V podstatě je to označení území, na kterém Němci historicky žili. Sídelní oblast slouží jako jakési měřítko či pomůcka k určení, kdo do spolku ještě může být přijat. Tato sídelní oblast byla obšírně vymezena, a to následovně: „Za osobu s německou identitou může být považován ten, kdo pochází z Evropy, zejména střední Evropy a oblasti Spolkové republiky Německo a Spolkové republiky Rakousko, stejně tak pobytu německého lidu z první poloviny 20. století, což je tedy východní a jižní Evropa.“ (Gomolla M. 2018, 170)

V reakci na mediální zpětnou vazbu byly svolány další sešlosti DB a v prosinci 2011 byla založena Iniciativa Buršáků proti neonacistům. Cílem této iniciativy a následného jednání bylo znovu debatovat o podmínkách přijetí studentů s migrační minulostí, zrekonstruovat je a zasadit jak do historického, tak i politického kontextu a následně je interpretovat veřejnosti.

Výslednou interpretací článku 9 je: „*Deutsche Burschenschaft se hlásí k německé otčině, která představuje duchovně-kulturní domov německého lidu. Pod výrazem lid se rozumí společenství, které pojí stejný dějinný osud, stejná kultura, příbuzné zvyky, totožný jazyk a totožný původ. Posláním Deutsche Burschenschaft je soustavná práce v rámci právního státu pro svobodný rozvoj německého ducha v jednotném spojení všech částí německého lidu, nezávisle na státních hranicích, v jednotné Evropě.*“ (Gomolla M. 2018, 166)

Ostatní buršácké zastřešující organizace mají politiky přijímání nových členů odlišné a na DB nezávislé. Například Svaz čilských Buršáckých spolků očekává od svých pěti členů podporu německého jazyka a německé kultury. U tohoto sdružení platilo až do roku 1976 pravidlo, že členské Buršácké spolky mohou mít pouze členy germánského původu. Od té doby si mohou spolky samy určit, jak moc je pro ně germánský původ důležitý a koho se rozhodnou přijmout.

Právě problematika přijímání nových členů je pro Buršácké spolky velmi podstatné téma, pro Buršáky je princip němectví, německé sounáležitosti a její symbolika pro spolky velice důležitá. Samotná ústava pouze říká, že Rakušan patří do DB, jelikož Rakousko je součástí německé otčiny. Také proto bylo pro Buršáky jasným rozhodnutím sjednotit organizace DB a DBÖ, neboť i rakouské školy jsou dle tohoto narativu školy německé. (Gomolla M. 2018, 166)

Národní socialismus je téma blízké Německu i Buršáckým spolkům. Minimálně v minulosti bylo toto téma Buršákům vyučováno také prosopograficky spíše než jen kurzoricky. Společnost pro buršácké zkoumání historie ale tvrdí, že toto téma už zcela vynechává. (Oldenhage K. 2014, 12)

V rámci Buršáckého spolku je jeden z nejdůležitějších faktorů příslušnost k německému lidu. Ta ale nemůže být jednoduše definována německou státní příslušností. Co je v tomto smyslu nejdůležitější, je praněmecká krev a „Bodenkonstruktion“. „Bodenkonstruktion“ je označení pro původní největší historickou rozlohu německé říše. To znamená, že člověk narozený v Polsku s německými rodiči je součástí německého lidu. Naproti tomu člověk narozený v Německu s tureckými rodiči za Němce považován být nemůže, proto je také nepřipustný jeho vstup do Buršáckých spolků. Praněmecká krev bylo označení pro německý původ. Praněmeckou krev má ten, kdo má německé rodiče. V kontextu tradice je třeba se také zmínit o vztahu Buršáckých spolků k Židům. V rámci lidové ideologie, která je zakotvena v myšlení BS, jsou Židé chápáni jako samostatný lid, ne jako náboženská skupina. V Buršáckých spolcích nejsou vítáni právě proto, že nemají onu „praněmeckou“ krev. (Gomolla M. 2018,)

Židovská otázka je v tomto případě vyřešena. Jednak jsou z pohledu Buršáckých spolků Židé členy jiného národa, tudíž do spolků vstoupit nemohli. Zadržet by se nedostali ani do křesťanských liberálnějších spolků, pakliže by přiznali svou víru v jiné než křesťanské náboženství. Židé tedy nejsou do Buršáckých spolků přijímáni, což je často vnímáno jako diskriminace a pokračování antisemitské tradice Buršáckých spolků, kterou zavedl už Ludwig Jahn ve svých tělovýchovných spolcích (ne v prvních Buršáckých spolcích). BS Arminia-Rhenania na tuto kritiku reagoval takto: „Kritika cizinecké politiky Buršáckých spolků vychází víceméně z hluboké péče/starosti o vnitřní svobody a naší německou, křesťanskou a naší domovinou zprostředkovanou identitu.“ (Universität Frankfurt 2007, 20)

4.7 Rasové útoky členy Burschenschaftů

V roce 2009 se uskutečnilo buršácké setkání v restauraci Brunnenkeller v Eisenachu. Jednalo se o shledání vícero Buršáckých spolků. Svědci popisují, že jedním z Buršáků byl ukázán banán a poté byl vržen směrem k členům Alemannia Köln.

Dokonce zazněly rasistické písně, které obsahovaly výrazy typu „Negr“. Agresorem byl Benjamin Nolte, tehdejší vícešéf Junge Alternative a jeho útok byl směřován k členu Alemannia Köln, jenž byl tmavé pleti. Po tomto incidentu následoval odchod Benjamina Nolteho z jeho Buršáckého spolku Münchner Danubia, který byl už v předešlých letech ve zprávě o ústavní ochraně popisován jako historicky revizionistický a nacionální. Benjamin Nolte dnes už není ve vedení Junge Alternative, ale setrvává v AfD. (Steffen T. 2014, 1)

V srpnu roku 2020 se v Heidelbergu přihodila další kauza ve spojitosti německých Burschenschaftů a rasové nenávisti. Podle německých médií mělo jít o útok členů heidelberského Burschenschaftu na dvacetipětiletého muže kvůli jeho židovskému původu. Muž s židovským původem se měl účastnit oslavy Burschenschaftu Normannia jako host. Na oné oslavě se měl dotýčný zmínit o svém původu, což samotné vyprovokovalo agresivní reakci. Útočníci měli na muže údajně házet mince, bít ho opaskem a pokřikovat na něj slovní urážky. (Vooren Ch. 2020, 1) Útoku se mělo účastnit sedm mužů a jedna žena. (Vooren Ch. 2020, 2)

K útoku v Heidelbergu se vyjádřil jeden z členů Buršáckého spolku. Řekl, že ho tato kauza vůbec nepřekvapila. Jeden z útočníků byl členem Junge Alternative, druhý byl vůdcem místní frakce Identitäre Bewegung v Heidelbergu. Z jeho vlastní zkušenosti ví, že ke slovním provokacím mezi jednotlivými spolky dochází často. A často pak dochází k rychlé eskalaci ve fyzické násilí. Tento člen byl i členem Junge Alternative. Po příchodu do spolku a pár měsících strávených v něm se jeho názory a hodnoty velmi drasticky proměnily. Získal jakýsi konzervativně pravicový hodnotový žebříček. Spolek Heidelberg Normannia měl ale od většiny Buršáckých spolků zakázaný vstup do jejich budov, právě díky obecnému povědomí o jejich politickém přesvědčení, jejich členství v DB. V úzkém spojení s tímto spolkem byli i absolventi, kteří se ale dělili na konzervativnější a liberálnější. Jedním ze standartních sloganů uvnitř spolku bylo například „Sieg Heil“ nebo „Heil Hitler“. V prostředí Buršáckých spolků je zcela normální podle ex Buršáka, že před umírněnějšími Buršáky či absolventy, se okolí chová jinak. Ale v jejich nepřítomnosti jsou zcela běžné rasové nadávky či oslovování na základě ras: „Hej, ty Žide!“ nebo „Hej, ty negře!“ (Degkwitz 2021, 1)

Student dále tvrdí, že Normannia už takové problémy nemá. Nynější problémy Burschenschaftu jsou personálního rázu, tzn. například personální shody Buršáckých

spolků a pravicově extremistických hnutí, jakými jsou Identitäre Bewegung nebo strana AfD. Uvnitř samotného spolku však už podle něj nepanuje pravicové nastavení spolku. (Degkwitz 2021, 1)

Případů, jako je útok v Heidelbergu je hned několik.¹² Během let 2015-2020 registrovala německá policie minimálně 19 případů nahlášených podezření pro spáchání pravicového trestného činu, kterých se měli dopustit členové německých Buršáckých spolků. Jedná se o slovní či fyzická napadení, ale také o projevy pravicového extremismu. Zpráva uvádí i případy hitlerovských pozdravů nebo vlastnění antisemitské literatury. To tvrdí zpráva vydaná spolkovou vládou na požádání frakce FDP. Nejčastěji tato zpráva zmiňuje Burschenschaft Germania. (Mueller-Töwe J. 2020, 3)

Některé jejich spolky jsou v Allgemeine Deutsche Burschenschaft, některé v Deutsche Burschenschaft a některé v Neue Deutsche Burschenschaft, takže nelze jednoznačně říct, ve které zastřešující organizaci se tyto pravicoví extremisté zdržují. Ale oficiálně se hlásí k Allgemeine Deutsche Burschenschaft.¹³

Tato kapitola poskytla dostatek podkladů, aby byly jasně identifikovány prvky, který Buršácké spolky sdílejí s pravicovým extremismem:

- Antisemitismus
- Rasismus

4.8 Vztah k ženám a sexuálním menšinám

Organizace a propojení Buršáckých spolků s dalšími organizacemi vytváří prostředí, ve kterém je formováno myšlení, které se pak často projevuje v anti-rovnostářských, sexistických, nacionalistických či rasistických projevech. Tradiční Buršácký spolek lze charakterizovat jako uskupení, ve kterém se vyskytují členové bílé rasy, právě kvůli důrazu na německou rasu. Členové jsou mužského pohlaví a jsou to heterosexuálové. V případě konfesijních spolků jsou to pak křesťané. Nejen že jsou tímto vyloučeni všichni

¹² Ve zprávě se ale objevují i další spolky, které se dopustily vážných prohřešků. V půlce dubna roku 2018 došlo ve městě Kahl k rasovému útoku. Dva 17letí mladíci původem z Afghánistánu byli fyzicky napadeni. Podle policie se jednalo o Buršáky ze spolku Normannia zu Jena. Přistěhovalcům také vyhrožovali a uráželi je, odkazovali je do osvětivských plynových komor. (Langer A. 2018, 1)

¹³ Dostupné z: <https://burschenschaft-germania.de/dachverband/>

homosexuálové, cizinci a občané jiné barvy pleti než bílé, ale jsou také vyobrazeni jako nepřátelé Buršáckých spolků. Projekce této části populace je vnímána jako škodlivá vzhledem k vzniku a tradici Buršáckých spolků. Moderní a progresivní ideologie se ve spolcích příliš nevyskytují, když ano, nejsou vítány a čelí intenzivní kritice. (Claus R. 2010, 224)

Do Buršáckých spolků nemohou ženy. Samotné spolky to vysvětlují tím, že když Burschenschaftly vznikly, studium na vysoké škole ještě nebylo přístupné ženám a je to tedy jakási tradice. Ovšem ani s příchodem žen na vysoké školy se přístup spolků k této otázce nezměnil, a naopak ještě výslovně odmítli přijímání žen do Buršáckých spolků. Dalším argumentem je, že Buršácké spolky se dlouhodobě snaží o rozvoj a udržování přátelských vztahů mezi Buršáky uvnitř spolku a mezi dalšími Buršáckými spolky, což je něco, co by dlouhodobá přítomnost žen mohla narušit. Přátelství Buršáků je zde totiž vnímáno jako explicitně asexuální. Tento argument také do jisté míry předznamenává, jak se Buršácké spolky mohou stavět k homosexuálům. (Claus R. 2010, 189)

Momentálně tato otázka rezonuje uvnitř Buršáckých spolků, ale zároveň je nutno poznamenat, že feminismus a studijní obory jako Gender Studies, které jsou v jejich očích novými formami feminismu, jsou jimi vnímány jako velmi důležití nepřátelé Buršáckých spolků. (Claus R. 2010, 189)

Anti-feminismus v kontextu Buršáckých spolků vzniká právě tím, že jsou Buršáckými spolky muži vyobrazeni jako oběti vnějšího monolitního a k mužům nepřátelského Feminismu. Feminismus je v Buršáckých spolcích ideologie vnímána jako velmi nepřátelská a také útočná k jejich členům. (Claus R. 2010, 17)

Role žen je už tradičně vnímána sexisticky. Ženské studentské spolky jsou brány spíše jako dekorace než jako seriózní partner ostatních spolků. Žena by z pohledu Buršáckých spolků měla vykonávat tradiční práci a je tak stavěna do sexistické ženské role: „Být doma, pečovat o domácnost a raději se moc nevzdalovat od kamen“. (Universität Frankfurt 2007, 21)

Již bylo uvedeno, že Buršácké spolky mají „rasistické“ a „sexistické“ kvóty na určování přijímání nových členů. V řadách Buršáků a již vystudovaných Alter Herren lze často nacházet vazby na pravicově extremistické či neofašistické organizace. Další důkaz najdeme i například v Burschenschaftliche Blätter nebo Handbuch der Deutschen Burschenschaft. (Schürmann F. 2009, 49)

Vzhledem k tomu, že v Buršáckých spolcích funguje jakési rozdělování na základě vztahu k pohlaví. Homosexuálové a transgender lidé sice nejsou explicitně vyloučeni, ale spolky se k nim staví nepřátelsky. To znamená, že zpravidla neprojdou procesem přijímání. (Schürmann F. 2009, 67)

Buršácké spolky a jejich pravidla určují pohlaví, které smí do Buršáckého spolku vstoupit. Jejich motivace je představa o mezilidských vztazích, která se zakládá na asexuálním vzájemném vztahu mezi členy spolků. Proto je homosexualita se členstvím v BS neslučitelná. Je ale na místě připomenout kauzu jednoho z Buršáků, Jörga Sobolewského, který na jedné z buršáckých akcí páčil vlajku reprezentující práva LGBTQ komunity.

Tato kapitola opět potvrzuje Buršáky popíraný princip rovnosti, který se často v jejich ideologii projevuje. Nyní to bylo na příkladě ženské role, sexismu a diskriminace žen ze spolků.

Závěr

Cílem této práce bylo zmapování světonázoru a politického myšlení Buršáckých spolků a zejména zjistit, zda se v současných Buršáckých spolcích vyskytují prvky, které se slučují s ideologií pravicového extremismu. V rámci práce byla ideologie Buršáckých spolků zasazena do historického a vývojového kontextu s přihlédnutím na původ a tradici. Zároveň byla v práci ideologie zmapována z několika úhlů pohledu. Zaprvé, v práci byly uvedeny aspekty jejich institucionálního nastavení, které rovněž ovlivňují jejich fungování. Zadruhé byly v práci uvedeny konkrétní případy, na kterých bylo zjevné, zda se ve spolcích ideologie pravicového extremismu objevuje. A nakonec se v práci nachází i specifické případy vazeb členů Buršáckých spolků na jiná pravicově extremistická hnutí.

Výzkumná otázka stanovená pro tuto práci zněla: „*Vykazují dnešní Buršácké spolky známky pravicového extremismu?*“ Odpověď na tuto otázku je poměrně jednoznačná. Výsledkem tohoto textu je zjištění, že současná ideologie Buršáckých spolků se do vysoké míry slučuje s ideologií pravicového extremismu. Současné německé Buršácké spolky vykazují známky pravicového extremismu, a to na personální, organizační (prostředí a fungování Buršáckých spolků) nebo institucionální (pravidla zastřešující organizace) úrovni. V textu jsou uvedeny konkrétní prvky, ve kterých se ideologie Buršáckých spolků nejvíce s pravicovým extremismem slučuje. V kapitole o opreacionalizaci byly uvedeny části pravicového extremismu (nacionalismus, nativismus, neonacismus, neofašismus, rasismus, autoritářství a populismus). Z těchto částí se nejvíce ideologie Buršáckých spolků shoduje s charakteristikami rasismu, nativismu, neonacismu a autoritářství.

Zde je nutné zmínit, proč se Buršácké spolky slučují více s neonacismem, než s neofašismem. V kapitole o definice pravicového extremismu byl uveden hlavní rozdíl mezi neonacismem a neofašismem. Buršácké spolky se slučují více s neonacismem, jelikož veškerá jejich filosofie je v podstatě založena na prosperitě, ochraně a zachování německého lidu. Buršácké myšlení stále dokola zmiňuje pojmy jako jsou „Volk“ nebo „Volkstum“ a zdůrazňuje důležitost zachování německého lidu, kultury a národní identity. Národ a německý lid hraje pro Buršáky větší roli, než samotný stát. Součástí práce je také vysvětlení ideologie Völkisches Denken, jehož pojetí německého národa je dáno zejména rasou a etnicitou. Dokonce i používání pojmu „kultura“ má svůj rasový

podtext, jak bylo v kapitole o Völkisches Denken vysvětleno. Důležitý bod je i fakt, že se Buršácké spolky a jejich členové prostřednictvím svých výroků často dopouštějí historického revizionismu zaměřeným zejména na období druhé světové války a nacistické Německo.

V úvodu byly vzneseny ještě dvě podotázky: „*Jaká část německých Buršáckých spolků vykazuje prvky pravicového extremismu?*“ a „*Kde na spektru politického myšlení se dnešní německé Buršácké spolky nachází?*“

Práce na první otázku odpovídá v souladu s tvrzením německého Spolkového sněmu. Ideologie pravicového extremismu se vyskytuje zejména ve spolcích, které jsou členy největších zastřešujících organizací. Případy pravicového extremismu, o kterých se vyjadřuje právě i ona zpráva Spolkového sněmu, byly zjištěny u zastřešujících organizací Allgemeine Deutsche Burschenschaft, Neue Deutsche Burschenschaft a zejména u Deutsche Burschenschaft.

Na druhou otázku práce odpovídá obecným popisem a diferenciací od ostatních spolků. Buršácké spolky jsou konzervativní studentské spolky se silně zakořeněnou a dlouhotrvající tradicí. Jak stojí i ve zprávě Spolkového sněmu, Buršácké spolky jsou na pravé části politického spektra. Ovšem přesné ideologické ukotvení spolků tato práce nenabízí. Jednak kvůli nedostatku literatury o dnešních Buršáckých spolcích, ale také protože se většinou akademické práce a média zaměřují právě na tu nejpravicovější část. Navíc uvnitř Buršáckých spolků v Německu dochází neustále k procesům. Na příkladu DB bylo znázorněno, jak se liberálnější část Buršáků a spolků přesouvá do liberálnější části buršáckého spektra a radikální část spektra se izoluje.

V současné době Buršácké spolky rozhodně nejednají jednotně a ani jejich myšlení není jednotné. V médiích je zvykem skutečnosti zobecňovat a stavit jeden Buršácký spolek jako reprezentativní vzorek všech ostatních. I v dobách národního socialismu byli Buršácké spolky rozděleny (fanatici, oportunisté, soupevníci, kritici a bojovníci proti fanatikům). (Oldenhage K. 2014, 4) Je potřeba vyzdvihnout fakt, že zjištění výzkumu se nevztahují na všechny jednotlivé Buršácké spolky, ale spíše obecně na Buršácké spolky v Německu, jako druh univerzitních studentských uskupení. V obsahu práce je také uveden příklad, kdy se německé Buršácké spolky přesouvají z organizace Deutsche Burschenschaft do organizace Neue Deutsche Burschenschaft z důvodu nesouhlasu s rasovými pravidly pro přijímání členů.

Literatura

Antwort der Bundesregierung: Mutmaßliche rechtsextreme Verbindungen und Bestrebungen der „Deutschen Burschenschaft“. *Deutscher Bundestag* (online). Saarbrücken, 21.1.2019, 8 (cit. 2022-04-28). ISSN 0722-8333. Dostupné z: <https://dserver.bundestag.de/btd/19/072/1907208.pdf>

Antwort der Bundesregierung: auf die Kleine Anfrage der Abgeordneten Martina Renner, Dr. André Hahn, Gökay Akbulut, weiterer Abgeordneter und der Fraktion DIE LINKE. – Drucksache 19/6760 – (online). 21.01.2019, (19/7208), 8 (cit. 2022-12-12). ISSN 0722-8333. Dostupné z: <https://dserver.bundestag.de/btd/19/072/1907208.pdf>

BARRINGTON, L. W. (1997). “Nation” and “Nationalism”: The Misuse of Key Concepts in Political Science. *PS: Political Science and Politics*, 30(4), 712–716. <https://doi.org/10.2307/420397>

BARTOŠ, František. Pravicový extremismus: operacionalizace jevu, konstrukce škály a výsledky empirického výzkumu. *Sociológia* (online). Sociologický ústav - Slovenská akadémia vied, 2011, 43(5), 550-583 (cit. 2022-04-27). ISSN 0049-1225.

BASTL, Martin. *Krajní pravice a krajní levice v ČR* (online). Praha: Grada, 2011, 285 stran : tabulky ; 24 cm (cit. 2022-04-25). ISBN 978-80-247-3797-3. Dostupné z: <https://www.bookport.cz/kniha/krajni-pravice-a-krajni-levice-v-cr-662/>

CIECHANOWICZ, Artur. Predictability lost: the German political scene after the elections. *OSW Commentary* (online). OSW Centre for Eastern Studies, 22.11.2017, 8 (cit. 2022-03-06). Dostupné z: https://www.osw.waw.pl/sites/default/files/commentary_254.pdf

CLAUS, Robert, Esther LEHNERT a Yves MÜLLER. *Was ein rechter Mann ist...: Männlichkeit im Rechtsextremismus* (online). Berlin: MediaService GmbH Druck und Kommunikation, 2010 (cit. 2022-03-09). ISBN 978-3-320-02241-9. Dostupné z: https://bayern.rosalux.de/fileadmin/rls_uploads/pdfs/Publ-Texte/Texte_68.pdf#page=67

Dachverband. *Burschenschaft Germania* (online). (cit. 2022-03-28). Dostupné z: <https://burschenschaft-germania.de/dachverband/>

DEGKWITZ, Thomas. "Antisemitismus war normal." *Ruprecht* (online). 2021, 20.7.2021, 8 (cit. 2022-03-18). Dostupné z: <https://www.ruprecht.de/2021/07/20/antisemitismus-war-normal/>

Dietrich Heither (1997): Nicht nur unter den Talaren... Von der Restauration zur Studentenbewegung. In: Ebd., 159.

Drahtzieher Burschenschaften: Die Macht der Studentenverbindungen. *ZDF* (online). 18.9.2020, , 1 (cit. 2021-9-6). Dostupné z: <https://www.zdf.de/dokumentation/zdfinfo-doku/drahtzieher-burschenschaften-die-macht-der-studentenverbindung-100.html>

Drahtzieher Burschenschaften: Die Macht der Studentenverbindungen (online). 18.9.2020, 3 (cit. 2023-01-03). Dostupné z: <https://www.zdf.de/dokumentation/zdfinfo-doku/drahtzieher-burschenschaften-die-macht-der-studentenverbindung-100.html>

Duckitt, J. (1989). Authoritarianism and Group Identification: A New View of an Old Construct. *Political Psychology*, 10(1), 63–84. <https://doi.org/10.2307/3791588>

Eisenhardt, Ulrich. "DIE GARANTIE DER PRESSEFREIHEIT IN DER BUNDESAKTE VON 1815." *Der Staat*, vol. 10, no. 3, 1971, pp. 339–56. *JSTOR*, <http://www.jstor.org/stable/43640255>. Accessed 11 Dec. 2022.

Feldman, S., & Stenner, K. (1997). Perceived Threat and Authoritarianism. *Political Psychology*, 18(4), 741–770. <http://www.jstor.org/stable/3792208>

Friedman, N. L. (1967). Nativism. *Phylon* (1960-), 28(4), 408–415. <https://doi.org/10.2307/274292>

GOMOLLA, Mechtild, Ellen KOLLENDER a Marlene MENK. *Rassismus und Rechtsextremismus in Deutschland: Figuration und Intervention in Gesellschaft und staatlichen Institutionen* (online). BELTZ JUVENTA, 2018 (cit. 2021-9-6). ISBN ISBN

978-3-7799-4555-0. Dostupné z: <https://www.amazon.com/Rassismus-und-Rechtsextremismus-in-Deutschland/dp/3779934868>

GRIEBEN, Anna. Nächste Generation AfD: Junge Alternative im Bundestag. *Taz.de* (online). 1.6.2018, 5 (cit. 2022-04-28). Dostupné z: <https://taz.de/Junge-Alternative-im-Bundestag/15506272/>

HIRTH, M. L. (2009). NATIVISM IN EUROPEAN POLITICS (Review of *Populist Radical Right Parties in Europe*, by C. Mudde). *The Review of Politics*, 71(1), 157–159. <http://www.jstor.org/stable/25655802>

HOMANN, Arne, and Jochim WEISE. “THE ARCHAEOLOGICAL INVESTIGATION OF TWO BATTLES AND AN ENGAGEMENT IN NORTH GERMANY FROM THE 19TH CENTURY: A SUMMARY OF WORK CARRIED OUT AT IDSTEDT, GROSSBEEREN AND LAUENBURG.” *Journal of Conflict Archaeology*, vol. 5, no. 1, 2009, pp. 27–56. *JSTOR*, <https://www.jstor.org/stable/48601934>. Accessed 11 Dec. 2022.

HOMANN, Arne. “Napoleons Letzter Feldzug in Deutschland – Archäologie Des Kriegsjahres 1813.” *Archäologie in Deutschland*, no. 1, 2009, pp. 32–33. *JSTOR*, <http://www.jstor.org/stable/26318248>. Accessed 11 Dec. 2022.

CHARVÁT, Jan. Analýza současného pravicového extremismu. *Politologická revue* (online). Česká společnost pro politické vědy, 2004, 10(2), 59-79 (cit. 2022-04-27). ISSN 1211-0353.

CHRISTOPHER M. Federico, Emily L. Fisher, Grace Deason, Expertise and the Ideological Consequences of the Authoritarian Predisposition, *Public Opinion Quarterly*, Volume 75, Issue 4, Winter 2011, Pages 686–708, <https://doi.org/10.1093/poq/nfr026>

JANOWITZ, M., & Marvick, D. (1953). Authoritarianism and Political Behavior. *The Public Opinion Quarterly*, 17(2), 185–201. <http://www.jstor.org/stable/2746274>

JARAUSCH, Konrad H. “The Sources of German Student Unrest 1815-1848 (1974).” *Historical Social Research / Historische Sozialforschung. Supplement*, no. 24, 2012, pp. 80–114. *JSTOR*, www.jstor.org/stable/41637869. Accessed 19 Jan. 2021.

JESSE, E. (2012). Politischer Extremismus und Demokratieschutz. *Zeitschrift Für Staats- Und Europawissenschaften (ZSE) / Journal for Comparative Government and European Policy*, 10(1), 78–98. <http://www.jstor.org/stable/24237525>

Kleine Anfrage der Abgeordneten Ulla Jelpke und der Gruppe der PDS: Der „Witikobund“, der Antisemitismus und der Rechtsextremismus. *Deutscher Bundestag* (online). 1995, 5.5.1995, (13/1273), 16 (cit. 2022-12-12). Dostupné z: <https://dserver.bundestag.de/btd/13/012/1301273.pdf>

KLEINFELD, R., & DICKAS, J. (2020). What Is Nativism?: Creating Two Classes of Citizens. In *Resisting the Call of Nativism: What U.S. Political Parties Can Learn From Other Democracies* (pp. 3–7). Carnegie Endowment for International Peace. <http://www.jstor.org/stable/resrep24292.5>

KURTH, Alexandra a Bernd WEIDINGER. Burschenschaften: Geschichte, Politik und Ideologie. *Bundeszentrale für politische Bildung* (online). 26.9.2017, , 1 (cit. 2021-9-6). Dostupné z: <https://www.bpb.de/politik/extremismus/rechtsextremismus/256889/burschenschaften>

LANGER, Annette. Thüringens rechtsextreme Komfortzone: Neonazi-Hochburg Kahla. *DER SPIEGEL* (online). 2018, 21.7.2018, 15 (cit. 2022-03-28). Dostupné z: <https://www.spiegel.de/panorama/gesellschaft/kahla-wie-ein-ort-in-thueringen-zur-neonazi-hochburg-wurde-a-1217534.html>

ZWICKER Lisa Fetheringill, Conservative Ideological Resurgence, Nationalist Rallying, and Students: The German *Burschenschaft* and Antisemitism, 1890–1900, *The Leo Baeck Institute Year Book*, Volume 59, Issue 1, 2014, Pages 73–90, <https://doi.org/10.1093/leobaeck/ybu001>

LUTZ, Rolland Ray. “The German Revolutionary Student Movement, 1819-1833.” *Central European History*, vol. 4, no. 3, 1971, pp. 215–241. *JSTOR*, www.jstor.org/stable/4545608. Accessed 6 Sept. 2021.

MAREŠ, Miroslav. Extremismus v ČR: Pravicový extremismus I. - neonacismus. Metodický portál: Články (online). 08. 09. 2014, (cit. 2022-09-27). Dostupný z WWW:

<<https://clanky.rvp.cz/clanek/19109/EXTREMISMUS-V-CR-PRAVICOVY-EXTREMISMUS-I-NEONACISMUS.html>>. ISSN 1802-4785.

MAREŠ, Miroslav. Soudobý výzkum extremismu v Německu a jeho středoevropský dopad. *Politologický časopis - Czech Journal of Political Science* (online). 2013, **20**(4), 526-543 (cit. 2022-09-26). ISSN 12113247. Dostupné z: <https://www.cceol-com.ezproxy.is.cuni.cz/search/article-detail?id=109875> doi:10.5817/PC2013-4-526

MILLER-IDRISS, Cynthia, 'White Supremacist Extremism and the Far Right in the U.S.', *Political Extremism and Radicalism: Far-Right Groups in America*, Cengage Learning (EMEA) Ltd, 2021.

MÖLLER, H. *Rechte Tendenzen und Ideologien an der Universität Heidelberg: Hedelberg, du Feine!* (online). Heidelberg, 2006 (cit. 2022-04-28). Dostupné z: <https://www.asta-hannover.de/wp-content/uploads/2012/08/Heidelberg-Du-Feine.pdf>. Akademická práce. Universität Heidelberg. Vedoucí práce H. Möller.

MUDDE, Cas, *Right-Wing Extremism Analyzed: A Comparative Analysis of the Ideologies of Three Alleged RightWing Extremist Parties (NPD, NDP, CP'86)* (online). DePauw University: University of Georgia, 1995, 202-224 (cit. 2022-09-26). Dostupné z: https://works.bepress.com/cas_mudde/19/

MUDDE, Cas. *The Populist Radical Right: A Pathological Normalcy*. West European politics (online). Routledge, 2010, **33**(6), 1167-1186 (cit. 2022-09-26). ISSN 0140-2382. Dostupné z: doi:10.1080/01402382.2010.508901

MUELLER-TÖWE, Jonasa a Lars WIENAND. Die rechtsextremen Umtriebe deutscher Burschenschaften: Hitlergrüße und Volksverhetzung. *T-online* (online). 2020, 8.10.2020, 5 (cit. 2022-03-28). Dostupné z: https://www.t-online.de/nachrichten/deutschland/id_88710426/rechtsextremismus-die-umtriebe-deutscher-burschenschaften.html

Neue Deutsche Burschenschaft: Freiheit - Ehre - Vaterland. *Arminia* (online). Marburg, 2017 (cit. 2022-03-16). Dostupné z: <http://arminia.net/freunde/neue-deutsche-burschenschaft/>

NEUMAYER, Ingo. Ideologie, Weltbild, Politik – Wo stehen die Verbindungen? *Planetwissen* (online). , 6 (cit. 2021-9-6). Dostupné z: <https://www.planetwissen.de/gesellschaft/organisationen/studentenverbindungen/pwieideologieweltbildpolitikwostehendieverbindungen100.html>

NOVOTNÝ, L. (2009). Right-wing Extremism and No-go-areas in Germany. *Sociologický Časopis / Czech Sociological Review*, 45(3), 591–609. <http://www.jstor.org/stable/41132745>

OLDENHAGE, Klaus. *Burschenschaft und Nationalsozialismus: Eine Handreichung* (online). Koblenz, 2014 (cit. 2022-03-28). Dostupné z: <http://www.burschenschaftsgeschichte.de/pdf/oldenhage-burschenschaft-und-nationalsozialismus.pdf>.

PFEIFFER, Thomas. “»Wir Lieben Das Fremde – in Der Fremde«: Ethnopluralismus Als Diskursmuster Und -Strategie Im Rechtsextremismus.” *Großerzählungen Des Extremen: Neue Rechte, Populismus, Islamismus, War on Terror*, edited by Jennifer Schellhöf et al., Transcript Verlag, 2018, pp. 35–56, <http://www.jstor.org/stable/j.ctv1fxd7f.6>.

SCHÜRMAN, Felix. *ELITEN UND UNTERTANEN: studentische Verbindungen in Hannover und anderswo* (online). 2. Hannover: AStA der Universität Hannover, 2009 (cit. 2022-03-10). Dostupné z: https://www.asta-hannover.de/wp-content/uploads/2013/02/eliten_und_untertanen.pdf.

SONNTAG, Sebastian. Rassismus und Verbindungen: Leon Montero: Als schwarzer Franke unter Burschen. *Deutschlandfunk Nova* (online). 1.8.2021, 6 (cit. 2022-04-28). Dostupné z: <https://www.deutschlandfunknova.de/beitrag/leon-montero-als-schwarzer-franke-unter-burschen>

SPEIT, Andreas. Streit in der Burschenschaft: Deutsch, wer deutsches Blut hat. *Taz.de* (online). 16.6.2011, 3 (cit. 2022-04-28). Dostupné z: <https://taz.de/Streit-in-der-Burschenschaft/!5118513/>

STEFFEN, Tilman. Die rechten Burschen bei der AfD: Die Alternative für Deutschland hat ein Personalproblem. Landesvorstände gehen aus Protest, rechte Burschenschaftler besetzen Schlüsselpositionen. *ZEIT ONLINE* (online). 1.4.2014, 2 (cit. 2022-03-18). Dostupné z: <https://www.zeit.de/politik/deutschland/2014-03/afd-burschenschaften-lucke>

TIEDELBAUM, Lucius. Die Verbindungen der AfD. *Der rechte Rand* (online). Hannover: Verein Bildung & Publizistik, 2017, 4 (cit. 2022-04-28). Dostupné z: <https://www.der-rechte-rand.de/archive/2307/drr167-afd-burschenschaften/>

Universität Frankfurt. „Unpolitisch bis zum Endsieg“ - Studentische Verbindungen als Ausdruck deutscher Normalität: Eine Informationsbroschüre des Allgemeinen Studierendenausschusses (AStA) der Uni Frankfurt und der autonomen antifa (f) (online). 2007, 40 (cit. 2023-01-02). Dostupné z: https://www.asta-hannover.de/wp-content/uploads/2018/09/FFM_2007.pdf

VAN DER VALK, I. (2003). RACISM, A THREAT TO GLOBAL PEACE. *International Journal of Peace Studies*, 8(2), 45–66. <http://www.jstor.org/stable/41852901>

VOOREN, Christian. Ermittlungen gegen Burschenschaftler wegen antisemitischen Übergriffs. *ZEIT ONLINE* (online). 8.9.2020, 2 (cit. 2023-01-02). Dostupné z: <https://www.zeit.de/gesellschaft/zeitgeschehen/2020-09/antisemitismus-heidelberg-rechtsextremismus-misshandlung-burschenschaften-jude-student#comments>

WEIDINGER, Bernhard. 6. VÖLKISCHE STUdEnTEnVERBIndUngEn Und RECHTSEXTREMISMUS In ÖSTERREICH. *www. gruene. at*, 2016, 77

Zur Entstehung von Burschenschaften. *UNIVERSITÄT LEIPZIG* (online). 2009, 3 (cit. 2021-9-6). Dostupné z: <https://research.uni-leipzig.de/agintern/UNIGESCH/ug163.htm>

ZWICKER, L. (2009). The Burschenschaft and German Political Culture, 1890-1914. *Central European History*, 42(3), 389-428. Retrieved November 27, 2020, from <http://www.jstor.org/stable/40600783>

Teze bakalářské práce

Příjmení, jméno: Cícha Jan

Název práce: Pravicový extremismus v kontextu německých Buršáckých spolků

Název práce anglicky: Right-wing extremism in the context of the German Burschenschaft

Vedoucí práce: Mgr. Jan Charvát, M.A., Ph.D.

Studijní program: Politologie a mezinárodní vztahy

Semestr zadání: LS 2021

Zdůvodnění výběru práce:

Buršácké spolky vznikly roku 1815. Jejich počáteční podoba byla reakcí na tehdejší evropskou politiku a stav evropské společnosti. Prvním Buršáckým spolkem v Německu byl takzvaný Urburschenschaft, jehož hlavními hodnotami byla sounáležitost s Německem a dále liberální hodnoty. Později se Urburschenschaftem inspirovaly další univerzity a v průběhu 19. století vzniklo mnoho dalších Burschenschaftů. Buršácké spolky si vytvořily určité tradice, mezi které patřilo například vzájemné soupeření v šermu, které přežilo až dodnes, ač ne na všech univerzitách. Po boku Burschenschaftů se tvořily i jiné studentské spolky, které se od Buršáckých spolků lišily tradicemi a sebe prezentací, ale na počátku v sobě chovaly stejné hodnoty. Například takzvaní Turneři patřící pod tzv. Deutscher Turnverband, tělocvičné hnutí, se profilovali jako hnutí, které se snaží o tělesnou přípravu německé mládeže na boj s napoleonskou okupací. Jejich zakladatel Friedrich Ludwig Jahn ale dával důraz na rozvoj německého vlivu bez ohledu na státní hranice. Přesto to jsou ze všech německých studentských spolků právě Burschenschafty, které jsou dnes často kritizovány za přílišný konzervativismus, nebo i pravicový extremismus. Tyto spolky sehrály významnou roli v německé historii a po určitou dobu byly i zakázány. Toto téma jsem si vybral, protože považuji proces proměny a utváření tradic a světonázoru uvnitř Burschenschaftů za velmi zajímavé a chtěl bych je dále podrobněji prostudovat.

Předpokládaný cíl:

Předpokládaný cíl této práce je podrobné zmapování primárně současné podoby Buršáckých spolků. Ve své práci se budu snažit popsat jejich fungování, jejich dnešní podobu a zejména jejich politické myšlení, které je dnes tak kontroverzní. V této práci bych chtěl zodpovědět otázky: Kde na spektru politického myšlení se dnes nachází německé Burschenschafty? Vykazují dnešní Burschenschafty známky pravicového extremismu? Dále očekávám, že se v této práci lehce přiblížím komparaci dnešních Burschenschaftů s historickými Burschenschafty zlomové časové periody přelomu 19. a 20. století, kdy se v těchto spolcích tvořil a později eskaloval pravicový extremismus s velkým důrazem na antisemitismus a německý nacionalismus.

Metodologie práce:

Vzhledem k výzkumným otázkám a tématu je potřeba zvolit deskriptivní metodu, práce bude primárně založena na literární rešerši. Nejprve bude nutno popsat vznik Buršáckých spolků a zkoumat jejich vývoj do dnešní doby. Tato část bude převážně vycházet z literatury popisující historii, vznik a vývoj Buršáckých spolků napříč 19. a 20. století. Rád bych také zmapoval dnešní ideologii a fungování Buršáckých spolků. Dále bych chtěl řešit odpovědi na výše zmíněné otázky týkající se pravicového extremismu v dnešních Burschenschaftech v Německu. Abych tyto otázky mohl zodpovědět, budu muset vymezit, co je vůbec považováno za pravicový extremismus. Časové vymezení „dnešních Burschenschaftů“ bych zařadil zhruba od konce komunistické éry až do současnosti. V souladu s tímto vymezením se budu snažit o co nejaktuálnější literaturu či vědecké práce týkající se tohoto tématu. S přihlédnutím k aktuálnosti otázky se budu snažit zohlednit i německý tisk, ve kterém toto téma rezonuje, což nabízí jistý odhad vážnosti mnou předložených výzkumných otázek. V pozdější fázi práce bude pak třeba určit, zda Burschenschafty vykazují prvky pravicového extremismu. Jak už jsem řekl, rád bych také nakonec porovnal dobu dnešní a dobu, kdy byly Burschenschafty skutečně otevřeně pravicově extremistické a antisemitské.

Základní charakteristika tématu:

Bakalářská práce bude pojednávat o Buršáckých spolcích, jedněch z mnoha studentských uskupení v Německu, a roli pravicového extremismu v nich. Buršácké spolky existují i v jiných zemích, avšak právě německé Buršácké spolky mají v tomto ohledu bohatou historii. A v kontextu s historií celé země, čímž míním nacistickou éru a postupně eskalující pravicový extremismus před ní a během ní, je toto téma o to relevantnější. V posledních letech západní svět a severoatlantické země zažívají značný nárůst pravicového extremismu. Buršácké spolky, které jsou označovány jako prostředí, ve kterém tyto nálady ze všech studentských spolků sílí nejvíce, podle německých médií témata, jakými je masová migrace a nárůst počtu menšinových obyvatel, vnímají a ve svém jednání zohledňují. V první části práce se chci věnovat historií Buršáckých spolků, která je při zpracovávání tématu pravicového extremismu velmi důležitá. Dále se chci věnovat samotnému fungování Burschenschaftů, jelikož se domnívám, že je to naprostý základ pro jejich pochopení a odlišení od ostatních spolků. Ve třetí části bych chtěl pak zkoumat co nejaktuálnější projevy pravicového extremismu uvnitř Burschenschaftů a v konečné fázi tyto prvky sjednotit do stručného deskriptivního a případně komparativního shrnutí, které by mohlo nabídnout srovnání historického vývoje Burschenschaftů a jejich současné podoby.

Předpokládaná struktura práce:

1. Úvod
2. Historie
 - a. Vznik Buršáckých spolků a kontext doby
 - b. Přelom 19. a 20. století
 - c. Poválečné období
3. Současné Buršácké spolky
 - a. Fungování
 - b. Ideologie
4. Pravicový extremismus současných Buršáckých spolků
 - a. Politické myšlení
 - b. Projevy pravicového extremismu
5. Závěr

Základní literatura:

1. *Rassismus und Rechtsextremismus in Deutschland: Figurationen und Interventionen in Gesellschaft und staatlichen Institutionen.* Germany: Juventa Verlag, 2018. ISBN 978-3779934868.
2. BIELICKI, Jan. Deutscher als deutsch: Rassismus in Burschenschaften. *Süddeutsche Zeitung*(online). 18.6.2011, , 2 (cit. 2021-8-18). Dostupné z: <https://www.sueddeutsche.de/karriere/streit-um-burschenschaften-deutscher-als-deutsch-so-muessen-mitglieder-sein-1.1109916>
3. Jarausch, Konrad H. "The Sources of German Student Unrest 1815-1848 (1974)." *Historical Social Research / Historische Sozialforschung*. Supplement, no. 24, 2012, pp. 80–114. JSTOR, www.jstor.org/stable/41637869. Accessed 19 Jan. 2021.
4. Zwicker, L. (2009). The Burschenschaft and German Political Culture, 1890-1914. *Central European History*, 42(3), 389-428. Retrieved November 27, 2020, from <http://www.jstor.org/stable/40600783>
5. HEITHER, Dietrich. *Burschenschaften. Basiswissen Politik/Geschichte/Ökonomie.* Papyrossa Verlagsges, 2013. ISBN 978-3894385316.
6. *Burschenschaften. Historische Wurzeln und gegenwärtige Entwicklungen* (online). GRIN Publishing, 2015 (cit. 2021-8-18). ISBN 978-3668103436. Dostupné z: https://www.amazon.de/Burschenschaften-Historische-Wurzeln-gegenwärtige-Entwicklungen/dp/3668103437/ref=sr_1_fkmr0_1?__mk_de_DE=ÅMÅŽÕÑ&dchild=1&keywords=6.+Burschenschaften.+Historische+Wurzeln+und+gegenwärtige+Entwicklungen&qid=1629274476&s=books&sr=1-1-fkmr0
7. *Männer, Mythen und Messuren: Geschichte der Corps und Burschenschaften* (online). Osburg Verlag, 2019 (cit. 2021-8-18). Dostupné z: <https://www.amazon.de/Männer-Mythen-Messuren-Geschichte-Burschenschaften/dp/3955101835>

8. Urburschenschaft. Wikipedia (online). (cit. 2021-8-18). Dostupné z:
<https://de.wikipedia.org/wiki/Urburschenschaft>
9. Burschenschaften: Geschichte, Politik und
Ideologie. Eurotopics.net (online). 26.9.2017 (cit. 2021-8-18). Dostupné z:
<https://www.bpb.de/politik/extremismus/rechtsextremismus/256889/burschenschaften>
10. Das Männerbild der Burschenschafter. Eurotopics.net (online). 28.11.2014
(cit. 2021-8-18). Dostupné z: 10.
<https://www.bpb.de/politik/extremismus/rechtsextremismus/197057/das-maennerbild-der-burschenschafter>